

Новини ▶ 6

Контролът на обществените поръчки ще стане централизиран

Тема на деня ▶ 4-5

Манипулацията на манипулацията

pari.bg BONNIER
Пари
pari.bg

Вторник

25 януари 2011, брой 17 (5076)

USD/BGN: 1.44118

▼ -0.37%

Българска народна банка

EUR/USD: 1.35710

▲ +0.37%

Българска народна банка

Sofix: 387.31

▲ +1.44%

Българска фондова борса

BG40: 120.80

▲ +1.07%

Българска фондова борса

цена 1.50 лева

9 770861 560012 >

ГОЛЕМИТЕ ХЛЕБОПРОИЗВОДИТЕЛИ ПОИСКАХА ФИСКАЛНА ВРЪЗКА С НАП

Най-голямата браншова организация призова държавата да въведе по-строги регулации в сектора. Фирмите очакват това да намали дела на сивия сектор

▶ 2, 11

Новини ▶ 8-9

Фирмите ще получават субсидии за „зелените“ работни места

Пазари ▶ 12-13

2011 ще е година на сделките от необходимост

Свят ▶ 10

Взрив уби десетки пътници на московско летище

2 РЕДАКЦИОННА

Печеливш
Ерик Шмид

Бившият изпълнителен директор на световноизвестната търсачка Google ще бъде награден с акции за 100 млн. EUR. Както вече стана ясно, Шмид отстъпи шефското кресло на компанията на един от основателите ѝ - Лари Пейдж. Минатата седмица той е подал искане до щатската комисия за ценните книжа и фондовите борси, че иска да продаде 5.6% от акциите, които притежава. Делът се оценява на 329 млн. USD.

Губещ
Мария Мургина

Прокуратурата поиска 4 години затвор за бившия изпълнителен директор НАП Мария Мургина. Обвинението е за два случая на злоупотреба със служебно положение, за подаване на декларация с невярно съдържание и за заплахи към бившия шеф на НАП в Силистра Милена Цолчовска.

Мнения

► По темата
"Премиерът Бойко Борисов е на посещение в Япония". Дори в Япония Бойко Борисов може да мечтае... Убаво било като млад ИПОН-ец и още по-млад СИК-аджия: набиеш некой, застраховаш го, после му кривиш вратлето, за да си плаща, после дойде некая ЦЕЦА Величкович, мутрите са около масата, пият, бият се, милите... Ее, романтика мутренска! Вчера Бойко се бил успал и пропуснал неофициална среща, грън-грън, пак некой манипулира.

Peter

Коментар

СНИМКА SHUTTERSTOCK

Колко пречи сивият сектор на белия хляб

pari.bg Топ 3

1 Гърция планира най-големия соларен парк в света. Инвестицията се оценява на 600 млн. EUR, като страната ще търси стратегически партньор за изграждането му.

2 Непотърсените извори. Само 8 общини поискаха да стопанисват минералните находища на своя територия. Така водата ще продължи да изтича неизползвана.

3 "Холдинг Пътмича" реструктурира дълга си към ПИБ. Компанията, която се контролира от Васил Божков, е взела и нов кредит от ПИБ за 4.37 млн. EUR.

Ред трябва и в хлебарския бизнес. Това поискаха от бранша, или по-точно, една част от него - Българската браншова камара на индустриалните хлебопроизводители и сладкари. А ред според браншовиците може да се въведе единствено със свързване на касовите апарати на хлебопроизводителите с НАП. Така щял да се пресече сивият сектор, който не плаща ДДС. Ами ако пък в този бизнес няма достатъчно малки фирми, които нямат оборот като за регистрация по ДДС? Задължително ли е да са в сивия сектор, понеже не са достатъчно големи да членуват в браншовата организация?

С предложението голямото око на държавата ще трябва да надзърта и из браншените реалности на хлебопроизводствения и хлебопродавния

Мирослав Иванов
miroslav.ivanov@pari.bg

процес. Трябва ли държавата обаче непременно да бъде толкова навътре в мониторинга на един бизнес, че да има нормални регулации в него (а под нормални регулации трябва да разбираме пазарните, нали)? И простият отговор е: не. Ролята на държавата е да преследва нарушителите, където ги има, и да не създава допълнителни административни тежести пред бизнеса. И ако въвеждането на свързване на фискалните апарати и

” Ако свързването на фискалните апарати и допълнителни датчици с НАП беше логично за бизнеса с акцизни стоки, следенето на производения хляб е, меко казано, странно

допълнителни датчици с НАП беше логично за бизнеса с акцизни стоки като търговията с горива и алкохол, следенето на производения хляб е, меко казано, странно. С

какво хлябът е по-различен от безалкохолните? Трябва ли да бъдат въведени тогава датчици, които да следят и колко лимонада е излязла от цистерните на производителите на безалкохолни?

Държавата трябва да присъства в хранителния бранш не като автор на рецепти, марки и допълнителен контрол, а толкова, колкото е необходимо. А колко е необходимо? Толкова, колкото и в останалите браншове. Защото не може да наблюдаваш всеки производител в България и не е нужно. Иначе рискуваме да влезем в полукомичния казус при месопреработвателите, да се назначава специален ветеринар, който да стои и да наблюдава производения процес във всяка фабрика, която произвежда по рецептата "Стара планина". ■

Пари
НАЦИОНАЛЕН БИЗНЕСВСЕКИДНЕВНИК
WWW.PARI.BG
УЛ. КНЯЗ БОРИС I №161
София 1202
e-mail: office@pari.bg
информация: 4395800
Издава
Бизнес Медиа Груп ЕАД,
част от Bonnier Business Press

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР И ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Лилия АПОСТОЛОВА
4395802
liliia.apostolova@pari.bg
МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА
Станислава АТАНАСОВА
4395851
stanislava.atanassova@pari.bg

РЕДАКЦИОНЕН ЕКИП
Зам. главен редактор
Иван БЕДРОВ - 4395838
ivan.bedrov@pari.bg

Визуален редактор
Албена ПИНО - 4395845
albena.pino@pari.bg

ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ
Филпа РАДИОНОВА - 4395866
philippa.radionova@pari.bg
Дарина ЧЕРКЕЗОВА - 4395877
darina.cherkezova@pari.bg
Красимира ЯНЕВА - 4395876
krasimira.yaneva@pari.bg
Ани КОДЖАИВАНОВА - 4395845
ani.kodzhaivanova@pari.bg

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ
Мирослав ИВАНОВ - 4395894
miroslav.ivanov@pari.bg

Атанас ХРИСТОВ - 4395818
atanas.hristov@pari.bg
Георги ГЕОРГИЕВ - 4395868
georgi.georgiev@pari.bg
Георги ПАНАЙОТОВ - 4395871
georgi.panayotov@pari.bg
Пламен ДИМИТРОВ - 4395857
plamen.dimitrov@pari.bg

ТЕНДЕНЦИИ
Билиана ВАЧЕВА - 4395866
biliana.vacheva@pari.bg
Рагостина МАРКОВА - 4395860
radostina.markova@pari.bg

Елена ПЕТКОВА - 4395857
elena.petkova@pari.bg
Рагослава ДИМИТРОВА - 4395823
radoslava.dimitrova@pari.bg
Теодора МУСЕВА - 4395876
teodora.mousseva@pari.bg

PARI.BG
Мария ВЕРОМИРОВА - 4395865
maria.veromirova@pari.bg
Иглика ФИЛИПОВА - 4395867
iglika.philipova@pari.bg
Елена ПУЛЧЕВА - 4395877
elina.pulcheva@pari.bg

ФОТОРЕДАКТОР
Марина АНГЕЛОВА - 4395879
marina.angelova@pari.bg
ДОКУМЕНТАЦИЯ - 4395884
РЕКЛАМА - 4395872, 4395891
факс 4395826
АБОНАМЕНТ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ
4395835, 43 95 836
СЧЕТОВОДСТВО - 4395815
ПЕЧАТ: Печатница София ЕООД
ISSN 0861-5608

BONNIER

Цитат

Истина ли е, че българският министър-председател е опитвал да препятства митническа проверка срещу нарушител?

► Въпрос на Иван Костов до главния прокурор Борис Велчев във връзка с разпространените телефонни разговори

Число на деня

7

► Вече са областите в страната с обявена грипна епидемия - София, Бургас, Враца, Шумен, Благоевград, Велико Търново и Кюстендил

Обвито в дим

Отлага се, не се отлага... забраната за тютюнопушенето

От лятото ще бъде забранено само пушенето в малките заведения

Въвеждането на пълната забрана за тютюнопушенето не се отлага, съобщиха за в. „Пари“ Министерството на здравеопазването. Неясна обаче остава датата, когато рестрикцията ще влезе в сила.

Всъщност на срещата между министър-председателя Бойко Борисов, здравния министър д-р Стефан Константинов и асоциацията на ресторантьорите миналата седмица не е било взето решение за точната дата за въвеждане на забраната. Били са обсъждани няколко варианта.

Здравното министерство държи рестрикцията да се узакони колко е възможно по-скоро. Ресторантьорите обаче настояват за максималния гратисен период - до 2014 г. Тогава влиза в сила директива на Европейския съюз, според която тютюнопушенето на закрити обществени места трябва да бъде напълно забранено във всички страни членки.

Категорично или не

„Премиерът разбра нашите мотиви и прие позицията ни срокът да бъде максимално удължен, за да можем да се подготвим“, каза пред в. „Пари“ председателят на Българската хотелиерска и ресторантьорска асоциация (БХРА) Благой Рагин. От пресслужбата на Бойко Борисов обаче отрекоха той да е изразявал категорична позиция по въпроса. Датата за въвеждането на забраната ще бъде обсъждана в парламентарната група на ГЕРБ и в здравната комисия към Народното събрание. От здравното министерство

съобщиха, че 2012 е годината, когато се очаква да бъде взето това решение. В уеб-страницата на БХРА обаче е посочено, че страните на срещата са приели „като разумен срок за въвеждането на забраната есента на 2013 г. с оглед оправдаване на инвестициите, вложени от ресторантьорите при спазване на сега действащата наредба“.

Частична забрана от лятото

От това лято обаче трябва да влезе в сила рестрикцията за тютюнопушене в малките заведения до 50 кв. м. Досега нормативните документи гласяха, че собствениците на малки заведения могат да избират дали в тях да се пуши или не. С въвеждането на забраната в тях няма да може да се пуши. Така бизнесът цял да бъде равнопоставен. Според Рагин обаче и тази клауза подлежала на още обсъждания.

Страховете

Собствениците на заведенията се притесняват, че пълната забрана за тютюнопушенето ще доведе до фалит на 10% от тях. Това от своя страна ще предизвика съкращения на поне 15 хил. души персонал. Резултатът щял да бъде - намаляване на оборота с 550 млн. лв.

„Вече регистрираме спад на приходите си 33%“, казва от Сдружението на хотелиерите и ресторантьорите в Стара Загора.

Здравето

Тютюнопушенето е основен рисков фактор за редица социално значими заболявания като онкологичните, сърдечно-съдовите и белодробните. За тяхното лечение държавата също плаща немалко средства годишно.

Елена Петкова

► Новината, че премиерът Бойко Борисов е обещал на ресторантьорите забраната за пушене да влезе в сила чак през 2014 г., се оказа силно преувеличена

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

Пари

ЗА БИЗНЕС
МОЖЕ ДА СЕ ПИШЕ
ИНТЕРЕСНО

Абонирайте се за обновения вестник Пари с 30% отстъпка от коричната цена.

ЗА ЗАЯВКИ: WEB: HTTP://PARI.BG/STATIC/ABONAMENTNA_FORMA . MAIL: SALES@PARI.BG . TEL: +359 439 58 53

В броя четете още

Компании

► 15

Toyota остава световен първенец по продажби

Приложение:

► 20-23

Очакванията на хранително-вкусовата промишленост

МАНИПУЛАЦИЯТА НА МАНИПУЛАЦИЯТА

Независимият анализ на група блогъри хвърля съмнение върху термините, които употребява прокуратурата

Според българските институции, когато си направите снимка, фотографът също така променя и вашата външност. Вече сте с десет сантиметра по-високи и очите ви стават сини; алтернативно, ако авторът на снимката не ви харесва, се смаяват, а на челото ви избиват бръчки. Поне това е изводът, ако се приложи логиката, изкарана при обясненията за автентичността на специалните разузнавателни средства с разговорите между шефа на Агенция "Митници" Ваньо Танов и българския министър на финансите Симеон Дянков. Експертиза, извършена от прокуратурата, установи, че записите са "манипулирани". Важно е обаче да се уточни какво точно имат предвид експертите с тази дума. Оказа се, че те просто казват, че разговорите са презаписани.

Манипулация не значи фалшификация
Дни наред различни институции уверяват, че записите не са автентични. Това е вярно - те са копие на оригинали. Остава открит обаче въпросът дали те са автентични в смисъла, в който 99% от хората разби-

рат думата - дали казаните в тях думи действително са били изречени едно към едно от говорещите. Компетентните органи мълчат по този въпрос. Още преди две седмици обаче в българското интернет пространство започнаха опити за установяване на истината, които са базирани на намирането на факти чрез изключване на невъзможното. Група от двайсетина блогъри прочуха записите и техните изводи хвърлят сериозна сянка върху информацията, оповестена от прокуратура и полиция. Тяхната дейност е прозрачна и може да бъде проследена на сайта за независима журналистика bivol.bg.

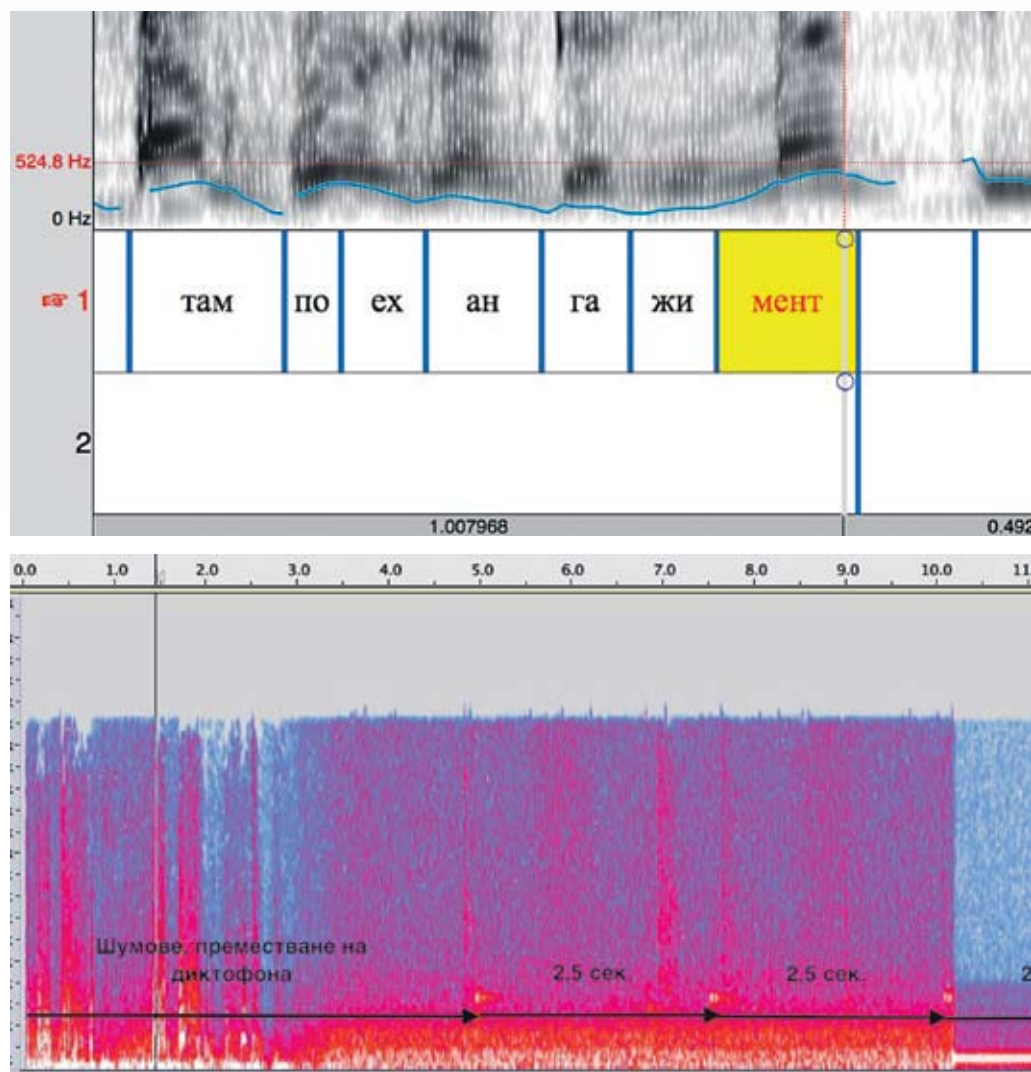
Независим анализ

Група работи под формата на така наречения crowd sourcing, или "експертиза на тълпата", както определя метода Атанас Чобанов, който координира групата. Той предостави на в. "Пари" изготвен от блогърите анализ, който подлага на сериозен натиск теорията за рязаните и лепени аудиофайлове. Публикуваме част от изводите на анализа (графиките вдясно и обясненията към тях).

Блогърите настояват, че не става въпрос за организирана група, защитаваща определени политически интереси. За мнозина от тях това е едно чисто техническо упражнение, казва и Делян Делчев, един от участниците в проекта. Те са първите, които доказват, че не е възможно Танов сам да се е записал, нито разговорите да са били подслушани от мобилните оператори. Това принуждава институциите да признаят, че наистина става въпрос за СРС-та. Впоследствие съвместната работа на блогърите изкарва наяве други безспорни факти - в разговорите има закодирани звукови сигнали, които са поставени като воден знак именно с цел защита от фалшифициране. Ако те присъстват, може ли да бъде защитена тезата, че разговорите действително са били променени?

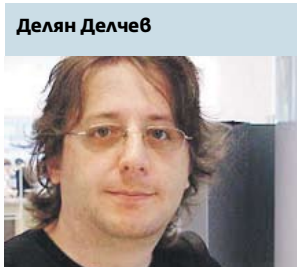
Манипулация има

Може би истината за този заплетен случай никога няма да види бял ден. Според източници от прокуратурата оригиналите на разузнавателните средства са били унищожени, а при липса на база за сравнение установяването на евентуално вмешателство в разговора или неговата липса е невъзможна за доказване. Така фокусът на общественото внимание се измества от фактите към емоциите и формирането на мнение зависи от това на кого вярва повече даденият човек. Едно обаче е безспорно - манипулация има. Ако не на записаните разговори, със сигурност на общественото мнение. Защото тази дума не значи това, което държавата ни внушава, че значи. **II**

Противоречащите си обяснения ни провокираха

Отначало започнах да коментирам твърденията на институциите самостоятелно, тъй като, меко казано, се бях подразнил от даваните обяснения. Първоначално от прокуратурата твърдяха, че произходът на записите не може да се скрие, после казаха точно обратното - че не е възможно да се

Делян Делчев

”Разгледахме всички предложени хипотези

разбере тяхната автентичност. От моя гледна точка това беше по-скоро техническо упражнение, тъй като прилагам и опит от работата си.

Лично за мен **crowdsourcing** подходът е нов, но съм впечатлен от работоспособността на този метод. Предполагах, че трудно би се организираща толкова голяма група, но в случая хората бяха разбрани и разглеждаха всички предложени хипотези. Дискусията беше изцяло техническа и без политически емоции. Принципът на работа е такъв, че дейностите са поделени и всеки работи в няколко области, никой не върши нещо сам. Всеки е под контрола на останалите, така че няма как да бъде упражнено политическо влияние.

Константин Павлов

”Фалшифицирането на цял разговор изисква големи ресурси

Писна ни от постоянно невинната държава

Ако на записите се чува идеален разговор, а някой казва, че те са манипулирани, значи твърде елементарно се опитват да ни минат. Фалшифицирането на цял разговор изисква сериозни ресурси. Вижте например автоматизираните телефонни централи на големите компании - когато чуваме изговарянето на числа, произношението не е перфектно. Дори тези компании не успяват да направят говора напълно естествен, а техните възможности са доста значителни.

Моделът на работа чрез **crowdsourcing** (“експертиза на тълпата”) е приложим, като един от най-видимите примери за това е Wikipedia. Сега се вижда, че работи и за политически цели. Въпреки това конкретният анализ беше съставен от хора с различни политически виждания поради желание да се разбере истината. Досега излиза, че държавата никога не е виновна, дават се елементарни обяснения и накрая на човек му писва.

Не сме организирана група

Задействах се, защото институциите не дадоха конкретни отговори на изникналите въпроси. Предлагат ни се различни версии, някои от които много неправдоподобни. Аз не съм специалист точно в тази област, затова поставих въпроса в интернет и приканих всеки, който има информация, да я сподели. Когато едно мнение е аргументирано, то се взема под внимание.

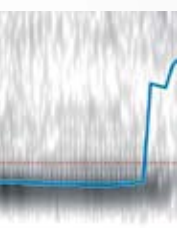
Атанас Чобанов

”Търсим истината, защото от нея ще има последици

та дискусия в интернет пространството обаче беше изцяло научна, а не политическа.

Моделът на “експертизата на тълпата” се оказва много елементарен за прилагане. Важно е обаче да се уточни, че ние не сме организирана “група”, която е била събрана, за да стигне до някакво определено заключение. С повечето от включилите се в дискусията дори не се познаваме. Ние искаме истината, защото въпросът е много важен за цялото общество. Институциите се бавят необяснимо с дни, когато са напълно способни да разберат истината за часове. И след като те отказват да дадат адекватно мнение, някой трябва да постави този въпрос.

Автентичността на записите е ключова и от установяването на този въпрос следва да има някакви последици. Ако разговорът е автентичен, от това следва нещо. Ако, напротив, не е истински, това също поражда последици. Сама-

Изследване на интонационните профили и формантите на ключови фрази в разговора Борисов - Танов (софтуер: Praat). Графиката показва, че интонационната крива е естествена, тоест интонацията на думите е както трябва да бъде. Ако записът е бил скалъпен от различни изрази или звуци, казани в друг контекст, интонацията на поне част от думите щеше да звучи неправилно. Възможните комбинации от звуци и срички са толкова много, че отново да бъдат събрани идеално е на практика непостижимо

Маркерите в началото на разговора Дянков - Танов (софтуер: Audacity). Жълтите точки представляват шумовите маркери, които се повтарят на всеки 2.5 сек. Те показват, че записът или не е рязан, или е снаждан перфектно, на границата с невъзможното

Част от изводите от експертизата на блогърите

- ▶ Не е възможно Ваньо Танов да се е записал сам, става въпрос за СРС
- ▶ Не е възможно записите да са изтекли от телекомите
- ▶ Единственият начин разговорите да бъдат копирани е, като се запише с диктофон звук, възпроизвеждан от колонки или слушалки
- ▶ В разговорите има кратък, тих, периодичен сигнал, приличащ на посърцване на люлка; обикновено такива сигнали присъстват в СРС
- ▶ Експертите от прокуратурата са игнорирали изцяло присъствието на тези маркери
- ▶ Наличието на тези сигнали много силно затруднява опитите за последваща фалшификация чрез монтаж, правейки ги почти невъзможни
- ▶ На формантите и на интонацията в ключови фрази не се откриват съществени отклонения, тоест няма следи от снаждане на думи, срички или звуци
- ▶ Липсата на признаци за монтаж сама по себе си все пак не е неопровержимо доказателство, че такъв няма, но тази теория става все по-трудна за защитаване с всеки нов факт

Международна селскостопанска изложба **АГРА**
9-13 МАРТ 2011

www.fair.bg

ТВОЯТ АГРОБИЗНЕС ФОРУМ!
Заявки за участие:
тел.: 032/902 180, 902 122, 902 695, 902 304

Международен панаир Пловдив

Контролът на обществените поръчки става централизиран

„Хвърковата чета” от експерти ще помага на общините за финансовото управление на европроектите им

Предварителният контрол на обществените поръчки ще стане централизиран и ще се извършва от специално звено - т.нар. централен орган към Агенцията за обществени поръчки (АОП). Целта е проверката да се ускори и да се въведе единна и координирана практика, коментира министърът по управление на средствата от Европейския съюз Томислав Дончев, който съобщи за идеята.

Досега задължителната проверка се извършваше от отделните министерства, които отговарят за съответната оперативна програма, и от самата АОП, но процедурата се проточваше с месеци и имаше различни и противоречиви тълкувания. Новото звено ще включва максимум 20 души и ще се създаде след приемането на новия Закон за обществените поръчки. Той трябва да влезе в парламента към май и в най-добрия случай да бъде гласуван през юни.

„Добре”, но може и по-добре

„Предварителната проверка на тръжната документация е добър подход, тъй като по този начин ще се избегне насочването на поръчки към определени кандидати. Препоръката ми е обаче в този централен орган да се включат и представители на бизнеса и браншовите организации”, коментира Камен Колев, зам.-председател на Българската стопанска камара. По думите му идеята за централизиране на проверката на обществените поръчки трябва да бъде доразвита и разширена. Специално централизирано звено трябва да отговаря и за организацията и провеждането на самите обществени поръчки на всички министерства и

► **Първостепенната ми задача е да променя начина на управление на пътната агенция, коментира Томислав Дончев, но не уточни дали се планират кадрови промени**

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

държавни агенции, предлага Колев. Според него така ще се скъса връзката и между възлагането и изпълнението, с което ще се подобри и цялостният контрол.

Мобилната група

Провеждането на обществени поръчки създава немалко трудности на общините. Затова от началото на май те ще получават помощ за това, както и за цялостното финансово управление на проектите си от специална мобилна група, съобщи Дончев. Екипът

ще включва около 10-ина експерти. Те ще работят в режим на повикване, като се очаква 2/3 от времето си да прекарват на място

в самата община. „Наричаме групата „хвърковата чета”, коментира министър Дончев при представянето на идеята.

В момента се разработва система за обработване на заявките. „Необходимо е да има приоритизиране, защото заявките опре-

делено ще бъдат повече от това, което можем да изпълним”, коментира министър Дончев.

Дарина Черкезова

Амбиции Минимум 50% от европарите ще са платени към 2013 г.

► Минимум 50% от 7-те млрд. EUR европейски субсидии, на които има право България през сегашния програмен период, ще бъдат

разплатени в края му през 2013 г., каза министър Дончев. Последната дата за извършване на плащания е през 2015 г. по правилото „n+2”, като готовата вече трябва да са близо 100%.

► „Ако искаме добри резултати, трябва да се движим стъпаловидно и стъпалата да са доста високи”, коментира той.

Плановите са в края на 2011 г. разплатените средства да са 20%, а през 2012 г. - между 35 и 40%.

► Във връзка с писмото на председателя на Еврокомисията Жозе Мануел Барозу от 13 декември миналата година Министерският съвет е разработил и специален план за действие, който бе

приет на 19 януари. В него е предвидено България да ползва експертна помощ от международни финансови институции във връзка с проектите по оперативните програми „Околна среда” и „Транспорт”. Очаква се до средата на февруари да са ясни всички детайли във връзка с възлагането на консултантски услуги.

Амнистията по САПАРД ще струва 20 млн. лв.

До средата на февруари ще е ясно дали ще се „опростят” дълговете на общините

Ако правителството реши да даде „амнистия” на общините по програма САПАРД, от държавния бюджет трябва да бъдат заделени 20 млн. лв. Толкова е общата сума на разходите на общините по европроекти, които впоследствие не са били признати, показва справка на Държавен фонд „Земеделие”, пре-

доставена от Министерския съвет.

Дебатът „за” или „против” опрощаването на дълговете за неправомерно изхарчените пари се очаква да приключи до средата на февруари, обяви министърът по управление на средствата от ЕС Томислав Дончев.

Изключение или практика

Според Дончев пълната амнистия не е най-добрата мярка. От една страна, тя действително ще реши финансовите проблеми на

местните власти, но от друга, у тях ще се създаде усещането, че за всяка грешка ще получат опрощение и ще им се възстановяват средства.

В същото време обаче министърът посочи, че има казуси, при които местните власти са искали да им бъде наложена финансова корекция, но са предпочели да сключат анекс по препоръка на държавен служител.

Кой чака присъдата

Към момента при 20 общини са наложени корекции от

25% от сумата по проекта, като общата им стойност достига над 4 млн. лв. Ако те бъдат амнистирани, държавата ще трябва да поеме разходите по проектите и на други общини, при които след наложената корекция от 25% общото изпълнение на договора е паднало под 50%, заради което им е отказано пълно финансиране. Министър Дончев обаче не пожела да уточнява конкретните имена в списъка, докато процедурата не приключи. □

Плевнелиев обеща да построи повече, отколкото при социализма

До края на мандата ГЕРБ планира 288 км магистрала, а до 2020 г. - седем скоростни пътя

Близо 5.5 млрд. EUR са необходими за изграждането на пътна инфраструктура на страната. Това каза министърът на регионалното развитие и благоустройство Росен Плевнелиев, който представи приоритетите за изграждане на пътна инфраструктура до 2020 г. От тях 3.6 млрд. EUR ще са необходими за изграждането на магистрала, а 1.85 млрд. EUR - за скоростни пътища. По-голямата част от тези пари трябва да дойде от европейско финансиране и в много по-малка степен то да е със заеми и пари от бюджета. Плевнелиев отново повтори, че основният приоритет на кабинета "Борисов" е изграждането на магистралите "Струма", "Люлин" и "Черно море".

Плевнелиев каза, че до края на мандата на кабинета ще бъдат построени 288 км магистрала. "За четири години ще направим повече, отколкото по времето на социализма за 35 години", уточни министърът. По думите му за последните 20 години у нас са изградени 177 км.

Най-важните цели

До 2020 г. у нас трябва да бъдат построени 7 магистрала. Плановите са магистрала "Струма", която ще бъде подкрепена финансово и експертно от Европейската инвестиционна банка, да бъде готова до 2015 г., обясни Плевнелиев. Той допълни, че реално от февруари ЕИБ ще започне да помага.

Ще бъдат изградени 133.3 км за 1.150 млрд. EUR. Министърът обясни, че тази магистрала е основен приоритет, тъй като трябва да свърже балтийските пристанища с тези в Средиземно море. По думите му до средата на тази година се очаква да бъде избран изпълнител за изграждането на лот 2 и 3 от магистрала "Струма." Той беше категоричен, че е било грешка на предишното правителство, че е извадило лот 3 от Оперативна програма "Транспорт".

От магистрала "Струма" трябва да бъдат изградени 132 км за 1 млрд. EUR. Лот 1, 2 и 4 са проектирани, само лот 3 все още не е. Строежът на проектираните лотове трябва да започне още тази година, а на третия през 2014 г.

Вторият ключов инфраструктурен проект е магистрала "Хемус". Първоначалните оценки на МРРБ са,

► През 2011 и 2012 г. ще бъдат дадени 1.2 млрд. лв. за рехабилитация и поддръжка по републиканската пътна мрежа, каза Росен Плевнелиев (вляво)

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

че тя ще струва 1.282 млрд. EUR. Финансирането ще е с пари от ОП "Транспорт" и бюджета. Плевнелиев обясни, че до юни тази година ще стане ясно дали България ще получи европейско финансиране за този проект.

Третият стратегически пътен проект е магистрала "Черно море". Плановите са тя отново да се строи от 2014 до 2020 г. Цената е 450 млн. EUR и тук отново кабинетът разчита на финансиране по ОП "Транспорт". Плановите са при изграждането ѝ да бъде построен и обходният път на Варна, обясни регионалният министър.

Другите планове

Магистрала "Люлин" ще бъде пусната за движение в една посока от Перник към София на 15 март, а в двете на 15 май, обяви министърът на регионалното

Тотален приоритет на правителството през тази година е строежът на магистрала

Росен Плевнелиев, министър на регионалното развитие и благоустройството

развитие Росен Плевнелиев. Изграждането ѝ струва около 185 млн. EUR.

Магистрала "Марица" би трябвало да бъде изградена до 2013 г. Тя ще струва 209 млн. EUR. Плевнелиев каза, че досега 60 компании са купили тръжни процедури за изграждането на отделните лотове. Друг проект е магистрала "Тракия". Трябва да бъдат изградени 116 км на цена 248.1 млн. EUR.

И последният проект е магистрала "Калотина", която трябва да свърже София със западната дъга на Околовръстното. Става дума за 175 км, които са оценени на 405 млн. EUR. Магистралата по предварителни оценки трябва да е готова до 2015 г.

Бързи пътища

В плановите на правителството влиза и изграждането на седем скоростни пътя. Техният строеж обаче се планира за периода 2014-2020 г.

Става дума за добре познатите в Европа четирилентови пътища. Плевнелиев обясни, че те са по-евтини и по-ефективни от магистралите. Първият подобен път ще бъде изграден между Видин и Ботевград. Той е 185 км и по предварителни оценки ще струва 330 млн. EUR. Вторият е СП "Русе

- Маркиза" - през Дунав до Гърция. Неговата стойност е 542 млн. EUR. След това е СП "Русе - Шумен", който е дълъг 105 км, а цената му е 200 млн. EUR. Скоростният път "Гюешево - София" ще е с дължина 85 км и е оценен на 220 млн. EUR. СП "Рила" е по-дълъг - 143 км, но за сметка на това е и по-скъп, 420 млн. EUR. СП "Варна - Дуранкулак" е с параметри 110 км и 220 млн. EUR. СП "Пловдив - Асеновград" е едва 25 км и ще струва 40 млн. EUR.

Инфраструктурните приоритети на правителството предстои да бъдат подложени на обсъждане, след това те трябва да бъдат одобрени от Министерския съвет и накрая на получат зелена светлина и от парламента. Росен Плевнелиев се надява това да се случи в рамките на следващите 4 месеца.

Билана Вачева

Напролет Държавната компания за проект мениджмънт ще заработи от май

► Държавната компания за стратегически инфраструктурни проекти ще започне да действа през май 2011 г. Изграждането ѝ беше договорено с Европейската инвестиционна банка миналия петък, обясни Росен Плевнелиев.

► Компанията е проектно целево дружество. Тя ще се занимава с трите ключови инфраструктурни проекта - магистралите "Струма", "Хемус" и "Черно море". Тя ще е отговорна за тези три проекта и после ще ги предаде за експлоатация на пътна агенция.

► Подобен инструмент е въведен в много европейски страни. Тези компании се правят, за да има качество и експертност по ключови проекти.

„СТРУМА“
1.150
МЛРД. EUR
2015 Г.

„ЧЕРНО МОРЕ“
450
МЛН. EUR
2014-2020 Г.

„ХЕМУС“
1.282
МЛРД. EUR
2014-2020 Г.

„МАРИЦА“
209
МЛН. EUR
2013 Г.

„ЛЮЛИН“
185
МЛН. EUR
МАЙ 2011 Г.

„КАЛОТИНА“
405
МЛН. EUR
2015 Г.

„ТРАКИЯ“
248
МЛН. EUR
2013 Г.

Фирмите ще получават за „зелените“ работни

Кандидатстването през бюрата по труда започва още следващия месец

От февруари фирмите ще имат възможност да кандидатстват пред бюрата по труда за субсидиране на т.нар. „зелени“ работни места. Програмата е на Министерството на труда и социалната политика (МТСП) и Министерството на околната среда и водите (МОСВ), а парите вече са осигурени в Националния план по заетостта. Мярката е насочена към работодатели, които наемат работници и разкриват нови работни места в областта на екологията, което е част от стратегията „Европа 2020“. Според държавата програмата ще има успех. Според бизнеса обаче няма точна дефиниция кои са „зелените“ работни места.

Кой може да кандидатства

Програмата е ориентирана към работодатели, сертифицирани по европейските екостандарты (ISO, EMAS и европейската екомаркировка), както и такива, развиващи дейност, свързана със събиране, обработване и рециклиране на отпадъци.

Осигуреното финансиране е 3.024 млн. лв. Фирмите ще може да кандидатстват за покриване на по 240 лв. от работните заплати на служителите за период от 6 месеца. Програмата ще плати за 2100 „зелени“ работни места.

Държавата също така ще поеме годишния платен отпуск и болничните на работниците, а осигуровките остават за сметка на работодателите. Нужната информация за кандидати-

те ще бъде предоставена на специални информационни табла в бюрата по труда. Към предприятията ще има изискване да няма неизплатени публични задължения и да не получават други субсидии за същата дейност.

Кои работни места са „зелени“

Списъкът с икономическите дейности, включени в мярката, е одобрен в края на миналата година от МТСП и МОСВ и е публикуван на страниците на двете ведомства. Той включва добивната промишленост, преработващата промишленост, производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива, доставянето на води, канализационните услуги, управлението на отпадъци и възстановяване, строителството, транспорта, административните и спомагателните дейности.

„Зелените“ амбиции на министрите

Според социалния министър Тотю Младенов, макар да няма точна статистика колко от съществуващите работни места отговарят на условията, цялата сума по проекта ще бъде усвоена, а догодина финансирането ще бъде в пъти по-голямо. Според него целта е да се догонят старите страни членки на ЕС в областта на екологията. Като пример той посочи Ирландия, където годишно за такива програми се отделят по 1 млрд. EUR за около 60 хил. работни места.

Екоминистърът Нона Караджова заяви, че ако схемата за подпомагане се окаже успешна, от 2012 г. държавата може да субсидира заетите за 12 месеца. Според нея е възможно да се използват и средства от Европейския съюз през следващия програмен период.

Съмненията на бизнеса

Според заместник-председателя на Българската стопанска камара Димитър Бранков има сериозен проблем с липсата на цялостна европейска или международна дефиниция за екологична дейност или екологични работни места. Такава дефиниция е нужна, защото една и съща служба или дейност би могла да произвежда както еко-, така и други продукти. Според него също така не е решен въпросът дали тези субсидии може да се приемат като държавна помощ за дадени отрасли.

Филип Буров

Фирмите ще може да кандидатстват за покриване на по 240 лв. от работните

Няма точна дефиниция

Ние подкрепяме проекта по принцип, но виждаме сериозен проблем в липсата на категорична европейска или международна дефиниция за екологични работни места и дейности. Такава ясна дефиниция е нужна, защото една и съща дейност би могла да произвежда както еко-, така и други продукти. Също така няма яснота дали тези субсидии може да се приемат като държавна помощ за дадени отрасли. □

Димитър Бранков,
зам.-председател на БСК

„Една и съща дейност би могла да произвежда както еко-, така и други продукти“

КНСБ защити пивоварната „Леденика“ и

Консултантът на пивоварната „Леденика“ Михаил Михов (вгясно) е и председател на Българската федерация по баскетбол. В разпространените записи премиерът Борисов обсъжда с шефа на митниците Ваньо Танов поетите ангажменти към Михов

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

Михаил Михов е добър работодател, а съкратени служители искат да го очернят, твърдят от синдиката

Ваньо Танов и Агенция „Митници“ искат да съсият семействата на 250 души, работещи в „Леденика“. Това заяви председателят на синдиката на хранително-вкусовата промишленост към КНСБ Красимир Пашрапански. Според него самия думите му били провокирани от из-

казванията на Танов в медиите, че течащата в момента проверка във фабриката ще завърши с големи санкции. Според Пашрапански да се говори така, преди изобщо да има краен резултат от проверката, е „целенасочен опит да бъде разрушено едно работещо предприятие“ чрез медийна и държавна атака.

Лошата добра фабрика

В същото време обаче това „работещо предприятие“, освен забъркано в скан-

дала със СРС-тата, през последните две години има постоянен проблем с изплащането на заплатите на работниците си, а средната заплата в пивоварната е около 400 лв. В момента фабриката изплаща на своите служители възнаградения за октомври 2010.

Дружеството е в списъка със 70 неизрядни работодатели, които социалният министър Тотю Младенов заплаши, че ще даде на прокуратурата, ако не се издължат до края на този месец.

субсидии места

заплати на служителите за период от 6 месеца

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

Проектът е перспективен

Според предварителните проучвания има интерес към програмата и сумата ще се усвои. Ще направим преглед как е минала мярката и през следващата година ще осигурим в пъти по-голямо финансиране, за да могат по-голям брой работодатели и безработни лица да се възползват от нея. □

Томю Младенов,
министър на труда и
социалната политика

„Има интерес към програмата и сумата ще се усвои“

т. нар. Мишо Бирата

Дни след тази закана пък избухна скандалът със записи на разговори между шефа на митниците Ваньо Танов и Бойко Борисов, в който премиерът заявява, че е поел ангажимент „да не закача“ собственика на пивоварната Михаил Михов, известен като Мишо Бирата.

Други са виновни

Според Пашрапански Михаил Михов е добър работодател и всички опити за неговото очерняне идвали от съкратените през август работници. Те били освободени

от предишното ръководство поради намаляване на обема на производството.

Пашрапански обясни проблемите на фирмата с отнемането на лиценза на компанията през февруари 2010. Той е възстановен през август, но месеците, които компанията е била блокирана, са донесли загуби и трудности за фабриката. Подобно обяснение за нередностите наскоро даде и самият Михаил Михов, който в официалната версия е само консултант на пивоварната, собственост на офшорна компания.

Причина за по-старите проблеми на фабриката според Пашрапански пък била немарливостта на белгийския мениджърски екип на „Булбрю“. „Екипът е сменен в края на миналата година и имаме всички гаранции, че нещата ще бъдат различни“, допълни той. Не били верни и сведенията на медиите за това, че работниците са получили около празниците каси бира вместо заплати. Бирата била допълнителен бонус, твърди председателят на синдиката.

Ани Когжаиванова

И вторият опит за диалог между Сергей Игнатов и БАН се провали

Част от учените напуснаха в знак на протест, че срещата е закрыта за медиите

И втората среща между академиците, член-кореспондентите от БАН и министъра на образованието Сергей Игнатов завърши с провал. Този път повод за конфликт се оказаха представителите на четвъртата власт, или по-скоро неприсъствието им в залата за преговори.

За и против четвъртата власт

Участниците в конференцията не постигнаха съгласие дали на срещата да присъстват журналисти. В продължение на повече от час министерството и БАН спореха за това, без въобще да засегнат важните теми - за новата стратегия за развитието на науката или пък за законопроекта за академията. Учените настояваха на срещата да присъстват представителите на медиите, за да бъдат прозрачни решенията на министерството за съдбата на БАН. Игнатов обаче се

противопостави на идеята с аргумента, че дебатът щял да се „разводни“.

„Ако има журналисти, академиците ще говорят декларативно, а ние имаме нужда от консултативен мислещ орган“, заяви още в началото на срещата образователният министър. Според художника акад. Румен Скорчев Игнатов не допуска журналистите, защото те ще разберат истината, че никога между двете институции не е имало диалог.

„Такова нещо не сме виждали - това е ХХІ век, демокрация е и искаме да има журналисти, министърът не иска“, обясни бившият председател на БАН акад. Иван Юхновски. Той добави, че този дебат е безплоден, защото „БАН е на умирачка“. Голяма част от учените напуснаха конференцията ядосани и обидени.

„Министърът се държи, хайде да не казвам по-силна дума, като началник. Той ни е началник“, иронично заяви чл.-кор. проф. Димитър Бучков, бивш ректор на Техническия университет в София. Той допълни, че хо-

рата в залата не са свикнали да бъдат командвани.

Навъпреки

Въпреки че голяма част от учените демонстративно напуснаха дебата, прожекцията на основните точки по новата стратегия за развитието на науката продължи. По думите на просветния министър бил е засегнат и въпросът за проектозакона за БАН. В края на конференцията противно на очакванията Игнатов излезе от залата с усмивка.

„Срещата стана в работен порядък, и то много добър. Обсъдихме как да постъпим със закона. Осем или десет души останаха, член-кореспонденти и академици, и най-хубавото е, че по стратегията имаше положителен разговор“, каза на излизане Сергей Игнатов.

Министърът подчерта, че следващия път ще покани и университетските преподаватели, „защото стратегията се приема добре“. В заключение добави, че е много зает и че БАН е само малка част от цялата система.

Елена Петкова

www.peugeot.bg

**ПО-КЪСНО
ще е
ТВЪРДЕ
КЪСНО**

207
НА ЦЕНИ ОТ
19 835

лева с ДДС
с ABS, климатик,
предни ел. стъкла

Възможност за
ДАНЪЧЕН КРЕДИТ

ИЗБЕРЕТЕ ВАШИЯ АВТОМОБИЛ НА SALE.PEUGEOT.BG

Не можем да ви обещаем, че големите отстъпки за автомобили на склад ще продължат още дълго. Но можем да ви уверим, че в момента е наистина изгодно да закупите Peugeot 206+, 207 и 308. А лизинговите условия, които ви предлагаме, ще направят покупката ви една наистина изгодна инвестиция.

София Франс Ауто

Бургас 056/860 111 Варна 052/554 111 В. Търново 062/600 746, 601 310 Добрич 058/690 138 Карлово 0335/94 209 Кюстендил 078/552 452
Монтана 096/300 013 Пазарджик 034/442 499 Плевен 064/833 128 Пловдив 032/908 000 Разград 084/630 033 Русе 082/827 231
Сандански 0746/31 911 Севлиево 0675/32 003 Сливен 044/600 106 Смолян 0301/60 963 София Ботевградско шосе 02/8922 131
София Люлин 02/9216 131 София Цариградско шосе 02/9601 131 Стара Загора 042/670 418 Търговище 0601/67 050 Хасково 038/601 100

Атентат разтърси летище „Домодедово“

► Общо 56 линейки бяха изпратени на летището да помогнат на ранените

СНИМКИ REUTERS

Десетки са загиналите и над 100 ранените след взрив в залата за пристигащи полети на най-голямото московско летище

Експлозия разтърси най-натовареното московско летище „Домодедово“ вчера следобед. Руските медии съобщиха за десетки жертви и над 100 ранени. Руският президент определи случая като терористична атака.

Терористична атака

По първоначални данни взривът е станал в багажното отделение на залата за пристигащи полети от чужбина, където по това време е имало хиляди пътници. Смята се, че експлозията е резултат от самоубийствен атентат и че бомбата е била със 7 кг тротилов еквивалент. „Предварителната информация, с която раз-

полагаме, показва, че това е терористична атака“, обяви президентът Дмитрий Медведев. Той нареди на властите да засилят охраната на другите две московски летища, както и на други транспортни възли, включително метрото, което стана обект на подобна атака преди по-малко от година. Държавният глава отложи и пътуването си за Давос, където в сряда започва Световният икономически форум.

До редакционното приключване на броя от руското здравно министерство бяха съобщили за 31 загинали и около 130 ранени. Оттам казаха също, че на мястото са били изпратени 56 линейки.

Авиокомпани

До „Домодедово“ в момента летят общо 77 авиокомпани, които обслужват 241 международни и вътрешни линии. Веднага след експлозията бяха спрени

всички полети от летището, а пристигащите бяха пренасочени към другите два аеропорта на руската столица. Самолетите от летище София за Москва не кацат на „Домодедово“, каза оперативният директор Николай Кабакчиев, цитиран от Агенция „Фокус“. Те летят до другите московски летища - „Шереметиево“ и „Внуково“. На софийското летище няма промяна в полетите заради ситуацията на „Домодедово“.

История Съмнителна сигурност

► Летището е построено през 1964 г. и се намира на около 40 км на югоизток от центъра на Москва.
► То е най-голямото от трите летища на руската столица, като през него минават повече от 22 млн. пътници годишно.

► По принцип „Домодегово“ се смята за най-модерното летище в Москва, въпреки че процедурите му за сигурност са ставали обект на критика.

► През 2004 г. от това летище две жени с бомби успяха да се качат на самолет, който взривиха по време на полет. Тогава загинаха всичките 90 души на борда.

► Терористични атен-

тати в Москва е имало и в метрото, където два успоредни взрива миналия март отнеха живота на 39 души и раниха още 60.

► Преди малко повече от година пък чеченските бунтовници поеха отговорност за взривяването на високоскоростен влак от Москва за Санкт Петербург, където загинаха 26 души, а десетки бяха ранени.

Президентът на Португалия спечели втори мандат

Анибал Кавако Силва се обяви за политическа стабилност, за да се преодолее финансовата криза

Президентът на Португалия Анибал Кавако Силва беше преизбран за втори мандат, като спечели 53% от гласовете на изборите в неделя. Конкурентът му Мануел Алегре получи подкрепата на около 20% от гласоподавателите.

Макар и консерватор, Силва подкрепя плана за намаляване на бюджетния дефицит на социалистическото правителство. Целта на мерките е страната да избегне нуждата от международна финансова помощ.

Важно правомощие

Макар президентът на Португалия да е с предимно представителни функции, той има едно основно правомощие - да разпуска парламента, без да аргументира решението си. Затова неговата подкрепа за плана на правителството е много важна.

Въпреки опасенията на мнозина наблюдатели, че той може да се изкуши да разчисти пътя за десноцентристката Социалдемократическа партия, която преди оглавяваше, няма индикации, че Силва ще го направи. „Смятам, че е много важно за Португалия да има политическа стабилност, за да реши проблемите си“, каза той в неделя. Мандатът на правителството на Жозе Сократиш изтича през 2013 г.

Ниска активност

Изборите преминаха при рекордно ниска активност, като само 50% от хората с право на глас подадоха бюлетини. В последния ден на кампанията си Силва призова избирателите да гласуват заради тежката финансова криза в Португалия. По думите му, ако никой кандидат не премине 50-процентната бариера и трябва да се проведе втори кръг на изборите, това ще доведе до сериозни проблеми, тъй като лихвите ще се повишат. От Социалистическата партия пък го обвиниха, че изнудва избирателите.

► Анибал Кавако Силва получи гостатъчно подкрепа от гласоподавателите още на първия тур на президентските избори в Португалия и спечели втори мандат

Ирландия бърза да приеме финансовия закон

Правителството загуби парламентарно мнозинство и обеща да изтегли изборите по-рано

Политическите партии в Ирландия решиха да ускорят приемането на финансовия закон заради вероятността парламентарните избори да са по-рано от определената дата на 11 март. Това стана ясно, след като в неделя Зелената партия напусна управляващата коалиция и остави правителство-

то без нужното мнозинство. Два дни преди това министър-председателят Брайън Кауън се оттегли от поста лидер на партията Фина Фойл.

С финансовия закон ще влязат в сила подготвяните бюджетни съкращения, които се оценяват на 6 млрд. EUR. Приемането му е задължително условие за отпускането на международната помощ в размер на 85 млрд. EUR, която Дъблин съгласува с Европейския съюз и Международния валутен фонд преди близо два месеца.

Изтегляне на сроковете

Премиерът заяви, че законът трябва да бъде приет преди изборите. Наблюдателите са на мнение, че това ще стане, тъй като повечето политически сили искат да приключат въпроса преди вота.

По думите на финансовия министър Брайън Ленихан 2 февруари е постижима цел за приемането на закона. Опозиционните партии обаче настояват това да стане по-бързо, като десноцентристката Фина Гейл смята, че законът може

да бъде приет още тази седмица.

Все още не се знае кога точно ще са изборите, въпреки че пред телевизия RTE финансовият министър Брайън Ленихан призна, че те трябва да бъдат преди определената миналата седмица дата. Според Зелената партия вотът може да е в края на февруари и от изтеглянето на датата зависи дали тя ще подкрепи финансовия закон. Лейбъристката партия пък заяви, че ще се откаже да иска вот на недоверие, ако изборите са на 25 февруари.

Все по-малка подкрепа

Подкрепата за управляващата партия се е сринала до 14%, показват последните социологически проучвания. За последните 2.5 години, откакто Брайън Кауън пое правителството, безработицата се удвои, а финансовата система беше изправена на ръба на фалита. Доскоро магнит за имигранти, днес Ирландия се бори да задържи младите и образовани хора, които масово напускат страната. Шестима министри подадоха оставки миналата седмица. Въпреки че оцеля по

време на вътрешнопартийния вот, в петък премиерът се откажа от лидерския пост. Неговият основен опонент във Фина Фойл - бившият външен министър Майкъл Мартин, се спряга за следващия партиен водач.

Каквато и смяна да приеме обаче, управляващата партия едва ли ще получи голяма подкрепа на изборите заради неуспешната си икономическа политика. Наблюдателите смятат, че следващото правителство най-вероятно ще бъде сформирано от Фина Гейл и Лейбъристката партия.

Решения**„Райфайзен“
пуска още 4
взаимни фонда**

Комисията за финансов надзор разреши на управляващото дружество „Райфайзен Кепитъл Мениджмънт“ - Австрия да започне да предлага на българския пазар дялове на още 4 взаимни

фонда. Това са колективните схеми „Райфайзен-Активни-Стоки“, „Райфайзен-Енергийни-Акции“, „Райфайзен-Защита от Инфлация-Фонд“ и „Райфайзен-Инфраструктурни-Акции“. На своето заседание регулаторът е взел и лиценза за извършване на дейност като инвестиционен посредник на „ЕФГ Секюритис България“ ЕАД. Дружеството само е поис-

кало да спре дейността си. Финансовият надзор одобри и проспектите за увеличение на капитала на три дружества. Това са „Асенова крепост“ АД, „Фонд за енергетика и енергийни икономии - ФЕЕИ“ АДСИЦ и „Инвестор.БГ“ АД. Общата сума, която ще се опитат да съберат трите дружества от капиталовия ни пазар, е 19.75 млн. лв.

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ

Хлебопроизводители поискана фискална връзка с НАП

Свързването с данъчните и по-нисък ДДС ще ликвидират сивия сектор, твърдят хлебарите

Всеки хлебопроизводител да бъде задължен да въведе онлайн връзка в реално време на фискалните си апарати със системата на НАП, както беше направено за бензиностанциите. Това поискаха от Българската браншова камара на индустриалните хлебопроизводители и сладкари в България. Писмо с исканията си те са изпратили до финансов министър Симеон Дянков още през лятото на миналата година. Все още обаче нямат отговор и според тях не са предприети никакви мерки в тази насока.

**Мярка срещу
сивия сектор**

Хлебопроизводителите предлагат при неспазване на изискването за свързване на касовите апарати със системата на НАП да се затварят производствените цехове. Индустриалните хлебопроизводители дър-

жат 70% от пазарния дял на хляб и хлебни изделия. В камарата членуват водещи производители като „Нилана“, „Симид“, „Добруджански хляб“, „МИО“ и др. Според членовете на браншовата организация само онлайн връзката в реално време с НАП ще ги избави от сивия сектор. Чрез връзката от приходната агенция ще могат да контролират какви количества хляб са произведени и дали те отговарят на пуснатите в търговската мрежа.

**И още добри
намерения**

Според камарата другите мерки за борба със сивите производители в бранша са да се премахнат натуралната рента и продажбата на хляб с купони, както и изцяло преминаване към банкови разплащания при покупката на брашно.

► Пресегателят на браншовата камара Николай Тапаров показва хляб, произведен в Германия, който у нас се продава по седем лева за килограм. Според производителите българският хляб е в пъти по-евтин и качествен

СНИМКА БОБИТОШЕВ

„Никой не може да каже колко са производителите в сивия сектор. Те обаче държат около 30-40% от пазарния дял“, обяви изпълнителният директор на „Добруджански хляб“

Дора Малева. Според нея производителите на хляб от сивия сектор не са регистрирани по ДДС и съответно не го плащат. Следващата мярка, която ще помогне за премахване

на сивия сектор, е да се намали ДДС за производството на хляб. „Просто няма да има смисъл да не плащат данъци. Освен това от такава мярка ще спечели и крайният потребител,

защото от 72 ст. доставна цена ДДС е 12 стотинки и макар и малко, ще има намаление на цената на хляба“, каза Малева.

Красимира Янева

Още по темата четете на стр. 21

Съсобственик в inews.bg е купил 10.5% от „Агро Финанс“

► В края на ноември миналата година „Агро Финанс“ е собственик на 131 112 декара земеделска земя, в които са инвестирани 37.15 млн. лв.

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Дял от 27% в агрофонда наскоро придоби Корпоративна търговска банка

Неизвестното дружество „Никкомерс 01“ ЕООД е купило 10.46% от капитала на „Агро Финанс“ АДСИЦ. Това стана ясно от съобщението на един от най-големите фондове за имоти на фондовата борса до инвестиционната общност. Сделката най-вероятно е сключена на регулирания пазар на БФБ на 14 януари, когато мина поредният голям пакет книжа на фонда за имоти.

**Купувачът
и медиите**

Справка в Търговския

регистър показва, че едноричен собственик на „Никкомерс 01“ е Николай Николов. За 2009 г. дружеството има 1.3 млн. лв. приходи, а за 2008 г. оборотът е бил 2.7 млн. лв. Печалбата намалява от 402 хил. лв. през 2008 до 166 хил. лв. през 2009 г. „Никкомерс 01“, което се занимава с търговия, внос, износ, хотелиерство и ресторантьорство, е собственик и на медия. Дружеството има 50% от капитала на „ЗБей.бг“ АД, което от своя страна е собственик на информационния сайт inews.bg. Другите 50% в медията са на „Спорта.бг“.

Засилена търговия

Засилената търговия с ак-

ции на „Агро Финанс“ започна през октомври, когато мажоритарният собственик на Корпоративна търговска банка АД - „Бромак“ ЕООД, купи 6.97 млн. акции на фонда, или 21.63% от капитала. Два месеца по-късно дружеството, което е собствено на Цветан Василев, продаде акциите си именно на КТБ. Трезорът успя да купи общо 27.4%. По този начин банкерът навлезе и в бизнеса със земеделска земя. Така големите сделки с акциите на агрофонда през октомври и декември миналата година се оказваха вътрешнофирмени за групата компании около КТБ. □

2011 ще е на сделки от необхо

Скъпите столични райони „Лозенец“, „Изток“ и „Изгрев“ стават нежелани от купувачите

Броят на сделките с имоти през 2011 г. ще се увеличи, прогнозираят от различни агенции за имоти. Те посочват 2009 като най-тежката година за имотния пазар, която е последвана от година на слаб ръст в броя на реализираните сделки. Въпреки това обаче на пазара липсват силно оптимистични очаквания.

Само от нужда

Ако 2009 и 2010 бяха годините на купувача на имотния пазар, 2011 ще е годината на сделките по необходимост. Това твърдят от две от най-големите агенции за имоти - „Адрес“ и „Явлена“. „Ще се купуват и продават имоти само тогава, когато е напълно наложително това да се случи“, твърди управителят на „Явлена“ Страхил Иванов.

На жилищния пазар основните купувачи ще се сдобиват със своя първи дом. Мнозинството от купувачите ще останат българите, като от чужденците в ролята на купувачи ще влизат само руснаците.

Накъде ще „тръгнат“ цените

Според прогнозите може да се очаква лек спад на цените, но като цяло и продажните, и наемните нива ще ударят дъното. Сега цените на имотите в София, Варна, Пловдив и Бургас са се върнали на нивата от 2006 г., показват данните на „Адрес“. Например средната цена на кв. м в София за 2010 г. е 731.33 EUR, във Варна - 718.64 EUR, в Пловдив - 551.13 EUR, и в Бургас - 507.80 EUR.

Леко повишение може да се очаква в края на годината. Такова обаче ще има при качествените имоти, които са с добро местоположение, добър изглед, транспортни връзки и т. н. От „Явлена“ прогнозираят и лек ръст в цените на луксозните имоти, за които има макар и малко търсене.

4-6

► процента са поевтинели през последната година жилищата в четирите най-големи града на страната

Печелившите и губещите квартали

В София най-търсени ще бъдат кварталите, в които минава метрото или ще минава през 2012 г., твърдят изпълнителният директор на „Адрес“ Цветелина Тасева и управителят на „Явлена“ Страхил Иванов.

„Вече се забелязва спад на интереса и цените в централните квартали, като „Лозенец“, за сметка на тези около първия диаметър на метрото и този, чийто строеж започва в близко бъдеще. Макар и плахо, вижда се раздвижване в цените в районите, през които ще мине третият диаметър на софийското метро“, твърди Страхил Иванов. Думите му бяха потвърдени и от Цветелина Тасева.

„Според купувачите имотите в елитните квартали „Лозенец“, „Изток“ и „Изгрев“ са прекалено скъпи. Клиентите предпочитат да си купят жилище в „Дианабад“, „Мусагеница“ или дори „Младост“, защото имат бърза транспортна връзка с метрото“, обясни изпълнителният директор на „Адрес“.

Енергийна ефективност

„Очаквам през тази година имотният пазар да се европеизира като начин на работа. Налага се европейските изисквания за енергийна ефективност на сградите и всички нови строителства трябва да имат енергиен паспорт за ефективност“, сподели Страхил Иванов. По думите му купувачите ще поставят все по-често и изискването за такъв паспорт.

Красимира Янева

Е ГОДИНА ИТЕ ДИМОСТ

Сделките за наем нараснаха с 43%

Спадът на цените на имотите в четирите най-големи града на страната - София, Пловдив, Варна и Бургас, е в рамките на 4-6%. Загубата е натрупана основно в първото шестмесечие на годината. През второто полугодие вследствие редица позитивни фактори, основният от които е усещането за „излизане от кризата“, което банките предадоха на останалите участници на пазара, броят на покупко-продажбите нарасна. Така към края на периода ние отчитаме 7% ръст на покупко-продажбите на годишна база и 43% скок при наемите.

Покупките на къщи заемат дял, близък до този отпреди кризата - 6.2% от всички сделки за 2010 г. при 2.2% за 2009 г.

Цветелина Тасева,
изпълнителен директор на „Адрес“

„8% продават жилища заради неплатени сметки от наемателите“

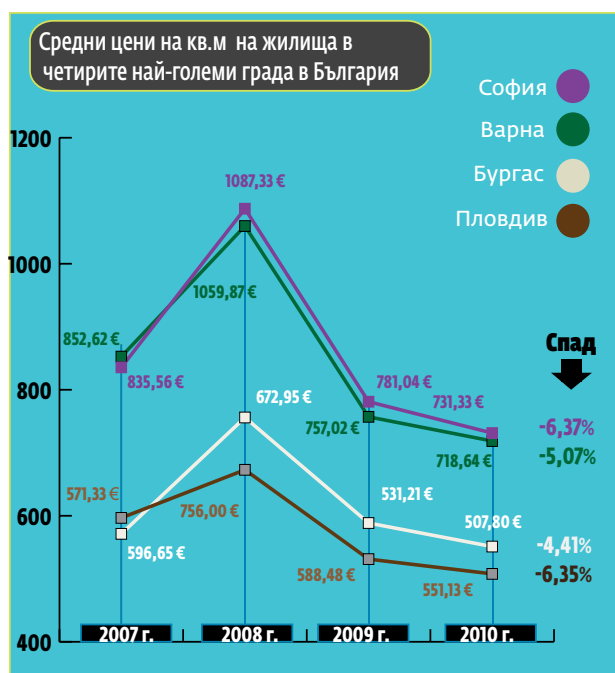
Изминалата година донесе на наемодателите смени на наемателите. Част от собствениците на жилища, предназначени за отдаване, се сблъскаха с проблемите от неплатени

сметки за комунални услуги и просрочени наемни вноски, което ги принуди да изкарат имотите за продажба. През 2010 г. 8% от продавачите, регистрирани в „Адрес“, са били от тази група.

В София 23% от хората купуват по-голям имот, след като са продали по-малък. Други 11% се преместват в по-атрактивен или просто по-подходящ за тях район. Тези хора също са в групата на реализиращите двойни сделки - т. е. продават и след това купуват, най-често като прибавят към получените от сделката пари свои спестени средства. Намаляващ дял - 6% - заемат идващите от други населени места. С 1% повече са онези, които продават голямо жилище и купуват по-малко, зацо-

то нямат потребност от тежестта на огромния си апартамент, но се нуждаят от средства за ежедневните си нужди или имат по-добри идеи за тяхното инвестиране. Почти половината от купувачите - 46%, са хора, за които това е първи дом. 73% от тях са бивши наематели, останалите са живеели в имот на родителите си или на други свои близки.

Едва 32% от купувачите имат всичките необходими средства. Останалите хора търсят заемен капитал - в различен процент и под различна форма. „Заемите от роднини намаляват до минимум, като през 2010 г. едва 0.8% от купувачите споделят за подобна подкрепа. Така ролята на банките на пазара на жилища се засилва. □

Източник: „Адрес недвижими имоти“

Търсят се ипотеките за до 70% от цената

В края на 2010 г. вследствие забелязаната стабилност в цените на имотите се е увеличило количеството отпуснати ипотечни кредити. Това показва доклад на ОББ за жилищните кредити.

Средните лихви са около 7-8% в левове и 8-8.5% в EUR. Наблюдава се тенденцията клиентите на банката да търсят по-малък процент

Борислав Гостев,
ръководител на сектор „Продажба трети страни“ в ОББ

финансиране от нейна страна - от 65 до 70% от цялата сума.

Спад се наблюдава и в средната кредитна сума - 7%, до 34 хил. EUR. В момента над 90% от ипотечните кредити са за жилищни нужди на частни лица. □

► Сделки по тип имот за страната

Тип имот	2008	2009	2010
Двустаен	33,60%	35,62%	38,29%
Тристаен	19,95%	14,56%	22,90%
Парцел	15,84%	8,65%	9,68%
Едностаен	10,27%	20,25%	14,69%
Къща	7,26%	2,25%	6,22%
Офис	4,57%	4,98%	0,95%
Многостаен	2,82%	1,82%	1,30%
Студио	1,39%	5,62%	0,61%
Друго	4,31%	6,25%	5,36%

Източник: „Адрес недвижими имоти“

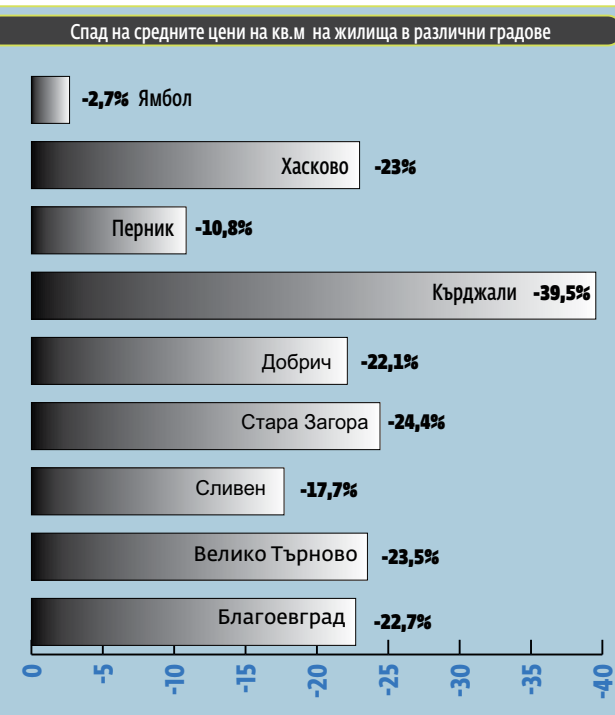
Тази година започна слабо

Пазарът за имоти показва тенденция за сегментиране в три основни посоки. Най-силно се търсят офиси, после жилищни площи. Миналата година беше нетипична за пазара за недвижимо имущество. Принципно слабият откъм продажби декември беше особено силен, а октомври и ноември слаби. Тази година започна с много слаб старт.

Най-големият проблем пред пазара е липсата на

Страхил Иванов,
управител на агенцията за недвижими имоти „Явлена“

перспективи за инвестиции и това, че в близко бъдеще не се очертават такива. Пазарът все още не е излязъл от кризата. Интересите са към съвсем малко обекти, предимно курортни селища по Черноморието, и са от руски инвеститори. Кризата не е свършила за нас и очакваме 2011 да е година на необходимите сделки. □

Източник: „Адрес недвижими имоти“

До пролетта на 2012 г. ръстът в цените ще е скромнен - 2-5%

До пролетта на 2012 г. средните цени на имотите в страната ще преминават към тенденция на нарастване в рамките на 2-5%. От началото на 2011 г. има активизация на интереса на купувачите, както и засилено предлагане на имоти за продажба и под наем. Това говори, че всички, които са изчаквали, вече се връщат към пазара и търсят добри сделки.

През 2010 г. спадът в цените на имотите на

Полина Стойкова,
оперативен директор на „Български прoпeртис“

„В София около 30% от продажбите са в комплекси от затворен тип“

база реализирани сделки през 2010 г. забави темп и средно за годината е 8.3% спрямо 2009 г. За сравнение средният спад на цените през 2009 г., който нашата компания отчете, беше 36%. Нашата агенция има 10% ръст в броя на реализираните продажби на имоти в цялата страна спрямо 2009 г. Най-много реализирани сделки за покупки на имоти има през четвъртото тримесечие - с около 20% повече от предходното.

В София около 30% от продажбите са в комплекси от затворен тип, като това са предимно апартаменти във високи ценови клас. Прави впечатление, че има завръщане на интереса към апартаменти в централните части на столицата. Този интерес беше значително намалял през 2009 г.

От средата на 2010 г. се забеляза оживление на имотния пазар и в другите големи градове на стра-

ната освен в София. Това оживление обаче все още е далеч от динамиката и зрелостта на пазара в столицата. Все пак можем да кажем, че интересът към апартаменти във Варна, Бургас, Пловдив, Велико Търново и други градове леко се засили и се реализираха сделки с апартаменти в порядъка между 20 000 и 40 000 EUR.

Има стабилни ценови нива в Банско, но липсва динамика на пазара. 27% е

спадът в средните цени на закупените апартаменти в „Слънчев бряг“ и околните курорти и ръст на интереса и продажбите. 18.8% е намаляването в средните цени на продадените селски имоти.

През 2010 г. има увеличение на дела на руските купувачи сред чужденците, купувачи в България, с около 40% спрямо 2009 г. и тотално отдръпване на британските купувачи от имотния пазар в България. □

Инвестицията на Toshiba у нас остава 37.6 млн. EUR

Компанията има намерение да придобие български фирми с опит в изграждането на ВЕИ проекти, както и да изгражда други подобни проекти в бъдеще

Инвестицията на Toshiba в соларния парк, който компанията ще изгражда край Ямбол, се върна на сумата 37.6 млн. EUR. Това стана след подписания вчера между Българския енергиен холдинг и Toshiba Corporation Меморандум за разбирателство и сътрудничество за енергийно развитие. От Министерството на икономиката, енергетиката и туризма съобщиха, че този меморандум предвижда съвместна реализация на проекти в сферата на енергетиката и енергийната ефективност.

Разминаване с първоначалните данни

В петък японските медии писаха, че планираният обект край Ямбол ще бъде най-големият соларен парк в света, а в него ще бъдат инвестирани 900 млн. EUR. Информацията беше, че мощността на соларния парк първоначално ще бъде 50 мегавата, а до 5 години ще се разрасне до 250. Още тогава експерти от българска страна коментираха, че това е силно преувеличено, а вчера стана ясно, че мощността ще бъде само 10 мегавата и с нея ще

може да се захранват 2000 семейства.

Така реално нещата се върнаха на старото положение - лятото на 2010 г., когато дойде първата информация, че японска компания ще изгражда подобен проект у нас. Паркът ще бъде построен върху терен от около 300 дка, който се намира в посока село Безмер и е закупен от частни лица. Това беше обявено още преди около половин година от кмета на Ямбол Георги Славов.

Единственият инвеститор

Единственият инвеститор в новата соларна централа ще бъде Toshiba Corporation. Първоначалните планове бяха за привличане на други инвеститори, а според информацията от края на миналата седмица този проект трябваше да се изгражда заедно с Токуо Electric и японската търговска компания Itochu. Като инвеститор беше замесена и чешката енергийна група ЧЕЗ.

Начален старт

„Тази японска компания е

► Паркът ще бъде построен върху терен от около 300 дка

СНИМКА REUTERS

първокласен инвеститор, който носи добър знак за България и за очакванията ни да увеличим дела на привлечените инвестиции в страната през 2011 г.», коментира министърът на икономиката, енергетиката

и туризма Трайчо Трайков. По думите му този проект е добър знак не само за привлечените инвестиции в страната, но и за постигане на 16% дял на енергията от възобновяеми енергийни източници, което е планирано

до 2020 г. Трайков коментира още, че този договор разкрива възможности за партньорство в сферата на „зелената“ енергия, енергийната ефективност и т. нар. умни мрежи.

От Toshiba обявиха още,

че планират придобиване на местни фирми с опит в изграждането на ВЕИ съоръжения. Компанията има намерение и да изгражда други подобни проекти в страната.

Рагослава Димитрова

Приходите в „Сребърния фонд“ пресъхнаха

За последните шест месеца средствата във фонда са се увеличили едва с 2.3 млн. лв., и то само от лихви

В последните шест месеца не е имало нито лев трансфер на средства от държавата към Държавния фонд за гарантиране на устойчивостта на държавната пенсионна система (т. нар. Сребърен фонд), показва отчетът на фонда, публикуван на сайта на Министерството на финансите. В края на миналата година средствата във фонда, чиято цел е да подпомага и да гарантира устойчивостта на държавната пенсионна система, са почти 1.684 млрд. лв. Те се натрупват от приходите от приватизация, от концесии, както и 25% от бюджетния излишък, ако обаче има такъв.

Доходност, близка до нула

За последните шест месеца парите в „Сребърния фонд“ са се увеличили единствено с лихвите, които плаща БНБ за това, че всички пари на фонда са на депозит в централната банка. През

четвъртото тримесечие БНБ е платила 1.7 млн. лв. лихви, а в периода юли - септември - едва 600 хил. лв. Така през втората половина на годината средствата в схемата са нараснали едва с 2.3 млн. лв. на фона на активи за близо 1.7 млрд. лв. За цялата 2010 г. трансферите от държавния бюджет са 57.2 млн. лв., а лихвите по депозита в БНБ - 3.4 млн. лв. Парите на „Сребърния фонд“ досега не са били инвестирани по друг начин, освен да се държат на ниска лихва в БНБ. В периода 2007-2010 г. централната банка е изплатила общо 33.4 млн. лв. лихви.

Бъдеще

Липсата на приватизационни сделки и бюджетният дефицит се очертават като основната причина за спрени парични потоци към „Сребърния фонд“. Намеренията на правителството за приватизация на големи енергийни дружества едва ли ще донесат постъпления във фонда, тъй като се предлага раздържавяването да стане през Българската фондова борса. По този начин средствата ще постъпят директно в държавния бюджет и само ако прави-

телството реши, може да пренасочи част или всички от тях към схемата.

Все още на „Сребърния фонд“ му е забранено да инвестира в България с изключение на банкови депозити. Тази тенденция е на път да се промени. Поне това показват намеренията, изказани от финансовия министър Симеон Дянков по време на първото заседание на управителния съвет на фонда под председателството на финансовия министър. На срещата основна краткосрочна задача беше да се повиши доходността на схемата. Именно финансовият министър се обяви за промяна в нормативната уредба, която да позволи на фонда да инвестира в българската икономика. Участниците на капиталовия пазар, икономисти и анализатори неведнъж са се обявявали за подобна промяна с мотива, че парите на българските граждани трябва да финансират българската, а не чужди икономики. Според тях дори и забраната не изключва големи загуби от инвестиции на външни пазари, тъй като и те загубиха много през кризисните години.

Атанас Христов

► Трябва да се мисли как да се промени законът, за да се осигури възможност за инвестиции на „Сребърния фонд“ в българската икономика, каза финансовият министър и председател на УС на фонда Симеон Дянков през октомври

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Японската Toyota остана лидер по продажби и през 2010 г.

Въпреки оттеглянето на няколко партиди коли компанията запази преднината си пред General Motors

Японската автомобилна компания Toyota запази световното си лидерство през 2010 г., като отчете най-много продажби в света въпреки оттеглянето на няколко партиди от пазара. С общо 8.42 млн. пласирани автомобили Toyota отново успя да изпревари General Motors. Щатският производител е продал 8.39 млн. коли през миналата година.

Да задминеш първенеца

Продажбите на Toyota, включително на камиони Hino и малки автомобили Daihatsu, са нараснали с 8% спрямо 2009 г. Това се дължи основно на значителния ръст на пазара в Китай и Азия като цяло. Японската компания отне 80-годишното лидерство по продажби на General Motors през 2008 г. и оттогава насам държи титлата първенец.

За Toyota обаче приоритет са печалбата и качеството. „Да си номер едно по продажби не е важно за нас“, казва говорителят на компанията Пол Ноласко, цитиран от BBC. По думите му целта на японския производител е да бъде номер едно за клиента, като му осигурява адекватно обслужване и удовлетворение.

Продажби

Въпреки че Toyota е известна с високото качество на продуктите си, ими-

► Най-голямата автомобилна компания в света Toyota определя като свои приоритети печалбата и качеството, а не продажбите

СНИМКИ REUTERS

8.42

► млн. автомобили е продала японската компания Toyota за миналата година, което е увеличение от 8% спрямо 2009 г.

дждът ѝ миналата година пострада сериозно заради проблемите с някои коли. Наложил се да оттегли над 10 млн. автомобили от пазара по целия свят. Тя беше и единствената компания, която отчете спад

на продажбите в САЩ за 2010 г.

В Северна Америка Toyota е пласирала общо 1.94 млн. автомобили, което е намаление от 2% на годишна база. В Япония обаче продажбите скочиха с 10% до 2.2 млн. броя благодарение основно на Prius, който стана най-търсеният модел в страната. Продажбите на хибридният модел достигнаха 315 669 броя, което е рекорден ръст от 51% в сравнение с 2009 г. В Китай компанията е продала с 19% повече коли, откол-

кото предишната година, а средното увеличение в Азия (без Япония) е 24%.

Конкуренция

General Motors в същото време отчете ръст на продажбите от средно 12.2% за 2010 г., като увеличението е двуцифрено на пет от десетте ключови пазара за компанията. Доставка в Китай са нараснали с 28.8%, а в САЩ увеличението е 6.3%. Повишение от 12.4% е отчетено в Русия, а продажбите в Бразилия са с ръст от 10.4%. В Европа резултатите на компанията

8.39

► млн. коли е пласирала през 2010 г. щатската General Motors, която загуби лидерството си по продажби през 2008 г.

варира между различните страни. Докато продажбите във Великобритания са нараснали, в Германия например те са намалели с 29.5%, а в Италия компанията е пласирала с 10% по-малко автомобили. ■

Еко

Mazda ще прави електромобил

► Mazda разработва свой собствен електромобил, който трябва да се появи на японския пазар през пролетта на 2012 г.

► Автомобилът ще бъде базиран на модела Demio и ще може да изминава по 120 км с едно зареждане на батерията.

► „Смятаме, че ще е нужно известно време, за да се наложат електрическите коли, но със сигурност има търсене от хора, които пътуват на близки разстояния“, каза президентът и главен изпълнителен директор на Mazda Motor Такаши Яманучи.

► От компанията отказаха подробности за новата кола, като казаха само, че ще е с литиево-йонна батерия. Цената все още не е известна.

► В автомобилните среди съществуваша съмнение, че Mazda ще изостане в разработването на скъпата технология, след като щатският ѝ партньор Ford Motor намали дела си в нея до 3.5%.

► Mazda е един от малките играчи в сектора, като годишното ѝ производство е около 1.2 млн. коли.

► Новите електрически коли ще се предлагат на лизинг основно на гържавни ведомства и компании, а не на физически лица, казаха от Mazda.

► Компанията прогнозира, че делът на електромобилите на пазара ще достигне 5% до 2020 г.

Пазарът оцени партньорството между British Airways и Iberia на 8.5 млрд. USD

Новото дружество IAG изпревари Air France-KLM и стана вторият авиопревозвач в Европа по пазарна капитализация

Компанията International Airlines Group (IAG), създадена след сливането на два от най-големите авиопревозвачи в Европа - British Airways (BA) и Iberia, бе оценена на 5.3 млрд. GBP (8.5 млрд. USD) в първия ден от излизането си на борсата в Лондон. Това даде на компанията по-голяма пазарна капитализация от тази на основния ѝ конкурент в Европа - Air France-KLM Group (5.4 млн. USD).

Търговия

В началото на търговията

книжката на IAG вървяха при цена от 286.6 пенса за акция на борсата в Лондон, като инвеститорите си размениха общо 3.07 млн. акции. След първия час цената нарасна с 2.3% до 289 пенса за акция. На борсата в Мадрид акциите достигнаха 3.37 EUR на брой за 1.7 млн. продадени броя. Така и там IAG задмина по капитализация своя конкурент Air France-KLM Group (3.1 млрд. USD) и стана вторият най-голям по пазарна стойност превозвач в Европа. Първенецът Lufthansa се оценява на 9.7 млрд. USD.

Визия за бъдещето

IAG се надява сливането да доведе до икономии от синергия в размер на 400 млн. EUR за следващите

пет години. Двете авиокомпаниите са частично интегрирани като членове на авиационния алианс Oneworld и участват в смесено предприятие заедно с American Airlines. Според анализатори обаче сливането едва ли рязко ще повиши печалбата на кампаниите, поне не и в близките години. Резултатите им ще зависят много повече от ситуацията в авиационния сектор като цяло.

Преговорите между BA и Iberia започнаха през 2007 г. и продължиха две години. Окончателният договор за сливането на кампаниите беше подписан през пролетта на 2010 г. В новосъздаденото IAG британският превозвач получи приблизително 55% от акциите, а Iberia - 45%. ■

► Председателят на IAG Антонио Васкес и главният изпълнителен директор на компанията Уили Уолш (в средата) са доволни от пазарния дебют на обединеното дружество

Регионални

Sofix: 387.31
 ▲ **+1.43%**
 Индексът поскъпна силно в края

MBIPO: 2 559.08
 ▼ **-0.76%**
 Борсата в Македония поевтиня

BELEX15: 742.80
 ▲ **+0.56%**
 Началото беше позитивно

Накратко

Воещият индекс
 ► на Българската фондова борса Sofix поскъпна с 1.44% до 387 пункта в края на търговската сесия вчера, воден от увеличението в цената на акциите на „Доверие - Обединен холдинг“, Централна кооперативна банка и „Химимпорт“

Акция на деня

6.1

процента

► поскъпнаха книгата на „Холдинг Пътища“, след като стана ясно, че дружеството е разсрочило част от своите дългове

Световни

DAX: 7 065.13
 ▲ **+0.04%**
 Индексът беше колеблив

Dow Jones: 11 901.50
 ▲ **+0.25%**
 Началото в САЩ беше силно

FTSE 100: 5 935.12
 ▲ **+0.66%**
 Лондонската борса започна убедително

Индекс на деня

В Германия
 ► DAX поевтиня с около 0.6% следобед, повлечен надолу от автомобилната индустрия, но все пак успя да се задържи до малко над 7000. BMW почти до последно се мъчеше с минус от 1.2% около час преди приключването на търговията

Акция на деня

2.4

процента

► паднаха привилегированите акции на Volkswagen, но около час преди приключване на търговията те вече оглавяваха DAX

Петролът поевтиня заради очакван ръст в доставките от ОПЕК

Суровината се снижи с 0.37% до 88.79 USD за барел на борсата в Ню Йорк

Цената на суровия петрол с доставка през март продължи да пропада и в понеделник, след като се понижи и в предишните четири търговски сесии.

Търговия

Суровината се снижи с 0.37% до 88.79 USD за барел към 16 ч българско време на борсата в Ню Йорк, след като през същия ден петролният министър на Саудитска Арабия Али ал-Наими по време на свое официално изказване в Риад даде ясни индикации, че членовете на ОПЕК са готови да увеличат предлагането на петрол в отговор на очаквано повишение в търсенето.

Според Ал-Наими световното търсене на ценната суровина може да нарасне през 2011 г. с 1.8 млн. барела, или 2%. Той потвърди намеренията на Организацията на страните износителки на петрол за намеса при увеличаване на търсенето, за да се гарантира балансът между търсене и предлагане.

Очакване

Саудитска Арабия няма да допусне цената на петрола да се увеличи прекалено бързо, за да не стане жертва на нежелателни промени в търсенето, смята Еуген Вайнберг, експерт по суровините в германската Commerzbank AG, цитиран от Bloomberg. Вайнберг счита страната за най-важния фактор за движението на петрола, тъй като тя е единственият играч с неизползван производствен капацитет към днешна дата.

► Търсенето на енергийни суровини може да накара страните от ОПЕК да увеличат добива на петрол

Според Merrill Lynch Wealth Management ръстът в търсенето може да поведе цената на черното злато до

заветните 100 USD за барел. Макар и да е възможно нефтът да се задържи над тази кота за известно време,

все още няма изгледи той да се завърне към рекордните 147 USD, каза пред медии в Хелзинки Били О'Нийл,

един от инвестиционните мениджъри на компанията.

Добрмир Цольов

Прогноза

Експерти предричат 10% ръст на какаото

Цената на какаото може да се повиши с 10% до рекордните 3510 USD за метричен тон според консултантската компания Hackett Financial Advisors Inc, цитирана от Bloomberg в понеделник.

Миналата седмица шоколадовата съставка приключи търгуването на борсата ICE Futures U.S. при 3184 USD за метричен тон. Какаото за последно стигна 3510 USD през декември 2009 г., достигайки 30-годишен връх.

Очакваният ръст е следствие на едномесечната забрана за износ на суровината от Кот Д'Ивоар, световен лидер в производството ѝ, която беше наложена от понеделник.

► Цената на какаото може да се повиши до рекордните 3510 USD за метричен тон

СНИМКИ BLOOMBERG

КАК ДА ИЗПРАТИТЕ ВАШЕТО БИЗНЕС ПРЕДЛОЖЕНИЕ НА ПРАВИЛНИЯ АДРЕС

За да е успешна вашата маркетингова стратегия, поръчай адресен списък.
www.daxy.com

ПРЕДИ ДА ПУСНЕШ ПИСМОТО!

Има ли Стив Джобс у нас

Или кои са мениджърите, на които можем да вярваме

Моментът е подходящ за инвестиции в България. Много хора у нас биха се изсмели на подобно твърдение, четейки ежедневно, че българският индекс Sofix е един от най-зле представящите се борсови показатели. В същото време според други ситуацията в момента е изгодна за инвестиции, и то като по учебник, стига да знаеш на кого да се довериш.

Пари има, липсва доверие

Пазарните фактори се стабилизират, бизнес обстановката вече е много по-предвидима и почти всички са съгласни, че сме в най-ниската точка на депресията и отгук нататък предстои само ръст, а това е идеално условие за инвестиции. Но инвестиции няма. А всички знаем, че финансов ресурс има. През ден четем, че банките у нас са свръхликвидни, а според данни на БНБ в периода на кризата 2008-2010 г. спестяванията на българите са нараснали с 4 млрд. лв. Т.е. има кеш, но той просто е прибран в safe harbors и инвеститорите ги е страх да го извадят. Причината за това е липсата на доверие - поне такава е мантрата от началото на кризата. И сигурно е така, защото човек гласува най-често с парите си, както казва един от най-популярните български инвеститори Огнян Донеv.

Според анализаторите българският капиталов пазар е толкова слаб, защото е пословичен с липсата на три неща - ликвидност, качествени активи и добро корпоративно управление. Ликвидността вече обсъдихме, а фактите сочат, че мнението и по отношение на активите също не е съвсем справедливо и качествени активи има. „Някои компании отчитат рекордни в историята си приходи и това не е отчетено в цените на акциите им“, коментира през

Александър Грозданов,
консултант

декември 2010 г. Александър Маджиров, портфолио мениджър в „ОББ Асет Мениджмънт“.

Интересното е, че когато четях този коментар, не можах веднага да се сетя кои са тези компании и техните мениджъри, въпреки че съм доста информиран, защото по професия следя много медии всеки ден. А и съм инвеститор - поне в момента правя шестцифрена инвестиция. Интересно е също, че веднага се сетях, че Apple, управлявана от Стив Джобс, отчете значителен ръст на печалбата си в най-кризисната 2010 г. Бях информиран много пъти за това, макар че едва ли съм потенциален инвеститор в компанията - съмнявам се много българи да търгуват на NASDAQ.

Репутация се гради с години

В тази ситуация възниква логично въпросът защо ръстът в приходите на тези български компании не е отчетен в цените на акциите им, а продажбите на Apple резултираха в рекордни цени през октомври 2010 г. За мен отговорът е ясен: инвеститорите прекрасно знаят кой е Стив Джобс и вярват на неговата репутация, която е градена с десетилетия. Неслучайно промените в здравословното му състояние и свързаните с това отсъствия от управлението на Apple се следят с огромен интерес от инвеститорите и влияят върху цените на акциите на IT гиганта.

От трите проблема, ци-

тирани като основни за българския капиталов пазар - липса на ликвидност, качествени активи и добро корпоративно управление, очевидно най-сериозен е третият, тъй като задачата на корпоративното управление е именно да създаде доверие в мениджмънта на компанията.

За доброто корпоративно управление

У нас още преди три години беше създаден Кодекс за корпоративно управление, който дефинира правила и понятия, които да гарантират ефективно и коректно управление на публичните дружества и да им помогне да спечелят доверието на инвеститорите. Една от важните препоръки беше присъствието на „независими“ директори, които да гарантират интересите на акционерите.

Документът заслужено получи позитивни оценки от инвеститори и мениджъри. Беше създадена и Национална комисия по корпоративно управление, членове на която станаха уважавани мениджъри, инвеститори и представители на академичните среди. И всички в бранша бяха съгласни, че това са сериозни ходове в правилната посока.

Все пак днес доверието в корпоративното управление се цитира като основен проблем на българския капиталов пазар. Което показва, че създаването на кодекса и комисията може да са прекрасни идеи, но съвсем не са достатъчни за сериозна промяна. Всъщност това са само първите стъпки по пътя към изграждането на доверие у широкия кръг потенциални инвеститори, които биха могли да вляят жизненост в българския капиталов пазар. Въпросът е как да продължава този път, колко от компанията ще го извървят и докъде? □

► Българският капиталов пазар е толкова слаб, защото му липсват ликвидност,

Българските мениджъри стоят извън светлината на прожекторите

Компаниите полагат неистови усилия да рекламират качеството на продуктите си, но не и това на своя бизнес модел

На практика ние се оказваме прекрасно запознати с всичко и важно, и не толкова важно за нашите политици, спортисти, артисти, фолк звезди и т. н. Но знаем малко за топмениджърите у нас. Традиционните български мениджъри стоят извън светлината на прожекторите и са силно рестриктивни на всякаква информация, независимо дали от лично или професионално естество.

Едно различно качество

Много наши компании полагат неистови усилия да рекламират качеството на своите продукти, а не полагат дори една десета от тези усилия да рекламират качеството на своя бизнес модел и на своя мениджмънт. Проста статистика - на БФБ се търгуват над 500 дружества. Ако само по един мениджър от тях отговори само веднъж годишно на въпроси за бизнеса на поверената му компания, ще стане ясно, че в България няма достатъчно бизнес медии, които да отразяват борсата.

Аз например твърдя, че у нас има страхотни мени-

джъри, дори познавам някои от тях, но засега сякаш само Огнян Донеv, който освен инвеститор е и мениджър на голяма публична компания, е на път да стане легендарен и все пак добре че стана председател на КРИБ, та името му чува и хора извън бранша.

Комункацията е задължителна

Българските мениджъри трябва да осъзнаят, че с всяко свое действие пишат или пропускат възможността да напишат „бизнес историята“ на своята компания и своята лична професионална история. Така че какво пише там и кой го е прочел, зависи само от тях.

Както стана ясно, пари има, но ще ги получат мениджъ-

рите, които са проактивни в комуникацията на своите фирми и на самите себе си. Като начало не е нужно да почнат да пишат книги, макар че в един момент и това ще стане. Но при всички положения трябва да започнат да разказват за себе си и за бизнеса на компанията, които управляват.

Българските мениджъри първо трябва да напишат своите истории и чак тогава някои от тях ще се превърнат в легенди и ще управляват компании, които печелят. Защото, от една страна, е истина, че тези, които печелят, стават легенди, но със същата сила е вярно и че тези, които са станали легенди, печелят най-много. □

Визитка

Кой е Александър Грозданов

► Александър Грозданов е управител на консултантска компания Grozdanov Communications Consulting, специализирана в стратегическите бизнес комуникации.

► Има над 10-годишен опит на българския пазар в областта на корпоративните комуникации, управлени-

ето на кризи, връзките с институциите и връзките с инвеститорите.

► Ръководил е кампании за големи компании като БНП Париба Лични Финанси, Lufthansa Technik Sofia, Wienerberger, Henkel, VISA International, IBM, Goodyear и др.

► Александър Грозданов е бил директор „Клиенти“ за България в Mmd Corporate, Public Affairs&Public Relations Consultants, воеща международна агенция в Централна и Източна Европа, където планира и

ръководи комуникационни кампании за международни гиганти като Nokia, Mars, easyJet, GE Energy, SAP labs, Wiener Borse и др. В този период консултира комуникациите на първичните публични предлагания и листванията на БФБ на Първа инвестиционна банка, „Индустриален холдинг България“ и „Билборг“ АД.

► Преди това Александър е бил ПР мениджър на „Петрол“ АД и главен експерт в пресцентъра на Министерския съвет.

качествени активи и добро корпоративно управление

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

Корпоративното управление пише историята на бизнеса

Инвеститорите влагат парите си, когато вярват в бизнес потенциала на компанията и във възможностите на нейния мениджмънт

Какво още трябва да се случи, за да получат българските публични компании доверие и съответно пари от потенциалните инвеститори? Тук бих цитирал Илф и Петров: „Спасяването на даещите се е дело на самите даещи се.“ Тази ситуация не е като с кошката и яйцето - изцяло в полето на мениджърите на публичните компании е топката да спечелят това доверие.

Въпросът е как да стане

Вместо тук да пиша за пореден път за „добри практики“, „прозрачност“ и „предоставяне на информация“, аз искам да предложа една друга гледна точка за това как механизмът на доброто корпоративно управление осигурява доверието на инвеститорите в една компания.

За да отговорим на този въпрос, нека първо да отговорим на един друг - кога инвеститорите се

доверяват и инвестират. Отговора го знаем всички - инвеститорите влагат парите си, когато вярват в бизнес потенциала на една компания и във възможностите на нейния мениджмънт.

Познаване на бизнес модел

На развитите капиталови пазари първото се случва само при условие, че инвеститорите познават т.нар. бизнес история на компанията. Т.е. познават нейния бизнес модел, развитието ѝ през годините, отношенията с партньорите и много други детайли, като най-важни са, разбира се, перспективите за развитие. Ето защо е съвсем естествено, че всички компании на тези пазари още от създаването си полагат огромни усилия техните „бизнес истории“ да предизвикват доверие.

Репутация, равна на история

Вярата в мениджмънта се постига по абсолютно същия начин - с познаване на професионалната история на мениджърите. В света на бизнеса с традиции единственият механизъм за получаване на доверие е добрата репутация. А репутация всъщност е равна на ис-

тория - какво си правил и какви са постиженията ти. И това е единствената гаранция за бъдеща ефективност, коректност и дори „независимост“ на един мениджър при управлението на дадена компания.

Малко по-нататък по същата логика е азбучната истина, че инвеститорите влагат парите си основно в добър мениджмънт. Това е така, защото повечето компании са ограничени във възможностите си да споделят информация за „бъдещите си творчески планове“, за да не се възползват от нея техните конкуренти. И така за инвеститорите не остава нищо друго, освен да се доверят или не на мениджмънта на компанията.

Вяра в личностите

Доказателство за това е фактът, че въпреки прекрасните финансови резултати акциите на Apple паднаха със 7% на борсата във Франкфурт на 18 януари, когато стана ясно, че по здравословни причини Стив Джобс излиза от управлението на компанията за неопределено време. Очевидно много инвеститори в ИТ гиганта вярват само лично на Джобс.

Пътят от сайт с отчети до легенда

Изпълнението на заложеното в Кодекса за корпоративно управление е само програма минимум

По метода на изключването се получава, че основната цел на доброто корпоративно управление до голяма степен е да изгради доверие в мениджмънта на публичната компания. В този смисъл никак не е случайно, че две трети от Кодекса за корпоративно управление са посветени на управителните органи, а останалата една трета - на споделянето на информация.

Към днешна дата става ясно, че само формалното спазване на кодекса очевидно далеч не е достатъчно условие, за да се развива капиталовият пазар у нас. Тогава какъв е пътят, по който българските компании трябва да вървят?

Правилната посока

Това е пътят от изпълнението на изискванията на Кодекса за корпоративно управление като минимум до изграждането на силна и убедителна „бизнес история“, която да спечели

инвеститорите. Или ако сравним среднестатистическо публично дружество у нас с Apple - пътят от един сайт с отчети до една легенда. Естествено малко български компании ще извървят целия път, но колкото повече се отдалечат от началната точка, толкова повече ще се развие капиталовият пазар.

Мениджърите легенду

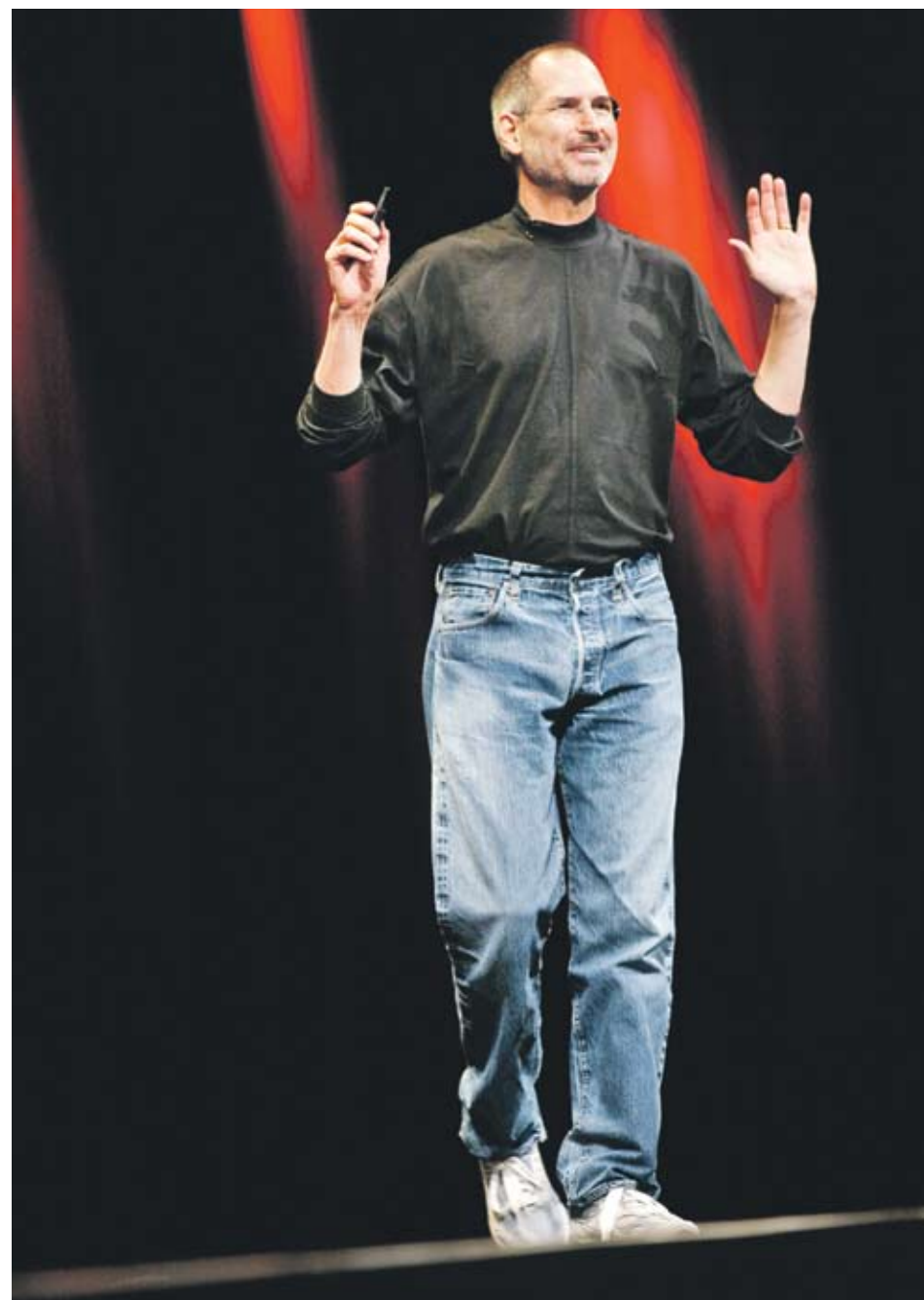
Сега нека да се вгледаме в точката, която искаме да стигнем. Мениджъри като Стив Джобс, Бил Гейтс и Гий Кавасаки са легенди. И това не е станало от само себе си. За изграждането на техните истории се използват всички комуникационни канали и всички гласове в подкрепа. От студентите и безпристрастни оценки на рейтинговите агенции и одиторските компании през задълбочените анализи в издания като Harvard Business Review до страниците в „Уикипедия“ и профили във „Фейсбук“ и „Твитър“, където те имат стотици хиляди фенове.

И всичко това не е странно. Компаниите им

имат хиляди инвеститори, които са аудитории на тези канали, и се прави всичко възможно те да бъдат информирани. И не само те - аз очевидно не съм топ таргет инвеститор за Apple, но редовно чета за развитието на компанията, за новите ѝ продукти, за очакваните продажби и генерираната печалба. Оказа се, че Apple имат дори страница в „Уикипедия“ на български, да не говорим, че на няколко различни компютъра написах Steve в Google и първото нещо, което търсачката ми предлагаше, беше името на мистър Джобс.

Силна прогноза

Доверието в Стив Джобс може да се обрисова с още един пример. В деня, в който iPhone излезе на пазара, анализатори го разглобиха, за да разберат кои са производителите на основните му компоненти. Въпреки че продуктът беше нов и напълно непознат, в рамките на минути акциите на тези компании скочиха значително - само защото преди това Джобс беше прогнозировал милионни продажби на смартфона.

Мениджъри като съоснователя на ИТ гиганта Apple Стив Джобс са легенду

СНИМКА BLOOMBERG

Хранително-вкусова промишленост

СПЕЦИАЛНО ИЗДАНИЕ

Пари

Оцеляването на хранително-вкусовата промишленост

Ръстът в цените на суровините може да свие потреблението и възстановяването на икономиката

„Хората винаги ще имат нужда от храна.“ Това е една от основните причини хранително-вкусовата промишленост (ХВП) да не почувства толкова остро влиянието на световната криза. Хората предпочетоха да ограничат или да отложат покупката на скъпоструващи вещи, но не и на стоките от първа необходимост. През 2010 г. производителите на храни в България дори си позволиха да увеличат производството. Тази положителна тенденция оказва благотворно влияние и върху цялостното развитие на икономиката. Отделно магазините се надпреварваха кой ще открие повече обекти за по-малко време и кой ще предложи по-изгодно кисело мляко и банани. Търсенето явно има. През 2011 г. обаче скандалите около качеството на българските храни и ръстът в цените на суровините може да окажат негативно влияние върху развитието на бранша. Очакванията за ново поскъпване на храните може и да свият потреблението, а оттам и скоростта, с която се възстановява цялата икономика.

Предизвикателства без край

Това, че домакинствата заделят над 30% от доходите си за храни, може и да спасява производителите и търговците, но не трябва да се приема, че секторът се развива изключително гладко и без предизвика-

телства. Някои от производителите свиха продажбите си за сметка на други след акцията „Дупетата“, налагането на марката „Стара планина“ или стандарта за мляко. Епидемията от шап нанесе милиони загуби за други производители, а някои от важните пазари, като например Русия, Молдова и Швейцария, дори забраниха временно вноса на българско месо и мляко. За производителите открай време сериозно предизвикателство представляват и отношенията им с веригите магазини, които ги принуждават да продават стоките си на прекалено ниски цени. Компаниите се затрудняват финансово и от все по-високите изисквания за качество и контрол на храните, както и от наличието на сив сектор. Междуфирмената задължителност също се оказва сериозно предизвикателство, като през годината някои от доставчиците на веригите магазини се оплакаха от забавени плащания с по 4-5 месеца и повече.

По-малко за повече

Последният удар за бранша беше тенденцията да се увеличат цените на суровините. В хлебната индустрия прогнозираха до 20% ръст на цените. Изкупната цена на млякото нарасна с 30% през последните месеци, а и при месото може да се очакват слаби ръстове до 10%, което ще оскъпи и продукцията. Някои от производителите

Приложения Сектори на фокус

► През 2011 г. в „Пари“ ще публикува специализирани приложения за развитието на бизнеса в различни сектори. Във всяко от тях ще представяме анализи, интервюта и коментари от представителите на съответния бранш - както от държавните институции, така и от бизнеса. Целта ни е да открия актуалните тенденции, проблеми и предизвикателства.

► Ще разкажем и за новостите около компаниите, които работят в сектора.

коментират, че ще се наложи да намалят грамажа на стоките си, за да не се отрази всичко това толкова драстично върху цената на стоките им. Така за потребителите, които няма как да се откажат от храна и вода, през 2011 г. ще им се наложи да платят повече за по-малки количества. Другият сценарий е да свият потреблението си или да се ориентират приоритетно към евтиното за сметка на качеството. А от това не печели нито клиентът, нито производителят, нито икономиката.

Дарина Черкезова

► Домакинствата заделят над 30% от доходите си за храни, което "спасява" производителите и търговците

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

Статистика Повече храни и по-малко напитки

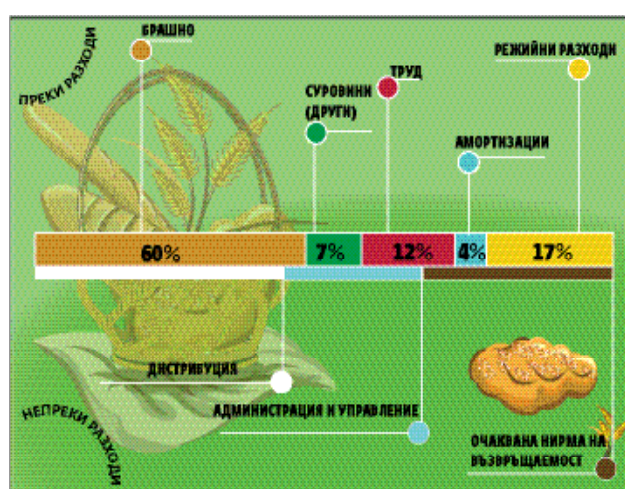
► По данни на НСИ през миналата година производството на храни се е увеличавало както в началото на годината, така и в края с малко изключение през лятото. Ръстовете са от 2 до 17% през различните месеци. В същото време износът на храни нараства

през всички месеци с изключение на април, като скокът е най-голям - с 38.05% - през август. По данни на БНБ експортът на храни тогава е на стойност 72.2 млн. EUR. Най-високата стойност обаче е достигната през октомври - 89.8 млн. EUR.

► И ако без храна не можем, явно по отношение на напитките не е така, тъй като в тази производствена сфера

ситуацията е била доста по-трудна. Производството отчита свиване с изключение само на септември, а през октомври достига пика от 19.1% спад. Обемът на износа на напитки е сравнително малък, но поне е отчетено минимално увеличение през март, юни, август и октомври. През март е достигната най-голямата стойност на износа на напитки - 8.6 млн. EUR.

Производители поискаха стандарт и за хляба

Килограм хляб ще се продава в магазините на цена от 1.20-1.40 лв.

Производители искат да бъде въведен български държавен стандарт и за хляба. „Ние вече сме внесли предложенията си до министър Мирослав Найденов“, обяви председателят на Браншовата камара на индустриалните хлебопроизводители в България и управител на „Нилана“ Николай Тапаров. Министърът преди няколко седмици обяви, че също е „за“ въвеждане на стандарт

за бял, „Добруджа“ и ръжен хляб. „БДС ще е допълнителна застраховка за качеството на продукта“, каза Тапаров.

За цената на насъщния

По думите на управителя на „Нилана“ скоро хлябът ще достигне цена от 1.20-1.40 лв. за килограм в магазините. Сега 1 кг хляб „на рафта“ излиза 1.10 лв. Причината за поскъпването е повишението на цената на брашното Тип 500. През юни 2010 г. то е струвало 37 ст. без ДДС, а сега е 63 ст. без ДДС. Общо 60% от преките разходи по производството

на хляб са за брашното, 17% са режийните разходи, а 12% - за заплати и осигуровки. Хлебопроизводителите отхвърлиха съмненията, че имат картелно споразумение, за да повишат цената едновременно. Договорните отношения на хлебопроизводителите са такива, че те трябва да предупредят с предизвестия 20 или 30 дни по-рано търговските вериги, че ще повишат цената на хляба. „Крайните срокове на някои предизвестия изтичат по едно и също време и затова в някои случаи ще има едновременно поскъпване на

хляба от различни производители“, обясни Тапаров.

Отношенията с търговците

Според производителите често търговските вериги слагат по-ниски надценки на хляба от собствените марки, а по-високи на този, който се продава с марката на производителя. Може доставната цена на 1 хляб да е 70 ст., а търговската верига да го продава за 50 ст. Има търговски вериги, които може да си позволят това.

Красимира Янева

Интервю Димитър Зоров, собственик на „Пършевица“ и председател на Асоциацията на млекопреработвателите

Нормално е продуктите по БДС да са с по-висока цена

Искаме отговорен контрол върху качеството на продуктите. Това е добре за производителите, за животновъдите, а и за потребителите

► **Господин Зоров, новата година донесе на млекопреработвателите неприятна изненада - шапа и ограниченията, които той наложи.**

- Да, неприятна ситуация, но смятам, че действията на държавата бяха адекватни и забраната беше вдигната бързо. В момента е само за Бургас, но за щастие отскоро тя не е в сила за предприятия, които работят с европейски суровини или със суровини от други региони. В Бургас не са много предприятията - само 4, а от тях две работят с европейски суровини. Така че преработвателният сектор се размина сравнително леко.

► **БДС за млечни продукти е факт от месеци, но едва наскоро се появиха първите такива. Производителите сякаш са предпазливи?**

- Стандартът е инициатива на асоциацията ни от близо 4 години. Ние смятаме, че така ще се гарантира на потребителя, че няма разлика между съдържанието на продукта и това, което е обявено на опаковките, а и е по-лесно за контрола.

Продуктите все още са малко, защото не всички са готови за него, трябва мляко с определени показатели и качество. Не трябва да изключваме и фактора, че с течение на времето вкусът на българина се промени. Той позабрави киселия вкус на старото мляко и свикна повече със сладките млека, йогурти и т. н. А киселото мляко по БДС е по-близо до вкуса от миналото. Затова и някои производители из-

Визитка Кой е Димитър Зоров

- Димитър Зоров е роден на 27 март 1970 г. в Свoge.
- Завършва математическата гимназия във Враца, а висшето си образование в Института на МВР в София.
- Става прегседател на Асоциацията на млекопреработвателите в България през 2002 г.
- Собственик е на фирмата за преработка на мляко „Зоров 91 - Димитър Зоров“, която произвежда продуктите с марката „Пършевица“.

чакват, за да видят как ще потръгне. Все още само 5-6 фирми правят кисело мляко по БДС, а за сиренето сме само ние от „Пършевица“. Още две фирми са в процедура. Друга причина е и че тези продукти имат своята цена.

► **Защо цената е по-висока и значи ли това, че евтините продукти не са добри?**

- Няма как по този стандарт продуктът да е евтин. Хубавото е, че с него всеки потребител може да си направи сметката. Например за сиренето е записано, че за производство на килограм сирене са нужни седем литра първокачествено мляко. То е на цена минимум 70 ст., или общо около 5 лв. Като добавим производствените разходи, ДДС, логистика и печалба, както и бонусите, които изискват супермаркетите, и след това надценката на търговеца, крайната цена става между 11 и 12 лв./кг.

Това не означава, че продуктите извън стандарта са некачествени, в никакъв случай. Но все още има производители, които са нелоялни към клиентите и влагат суровини, които не обявяват на опаковките. Така поддър-

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

жат ниски цени. Проблемът е особено неприятен, когато става дума за износа за някои страни.

► **Има ли некоректни производители, които узнасят?**

- Бялото сирене е един от най-силно представените експортни продукти. Изнася се за почти всички европейски страни, САЩ, Близкия изток и т. н. Вече и някои европейски производители започват да го произвеждат. Има търсене и това е уникален шанс за нас. Лошото е, че някои производители злоупотребяват и предлагат навън нещо, наподобяващо бяло сирене. Така режат клонна, на който стоим. Това се случи на руския пазар, затова сега продажбите в Русия са и много малко. Подобно нещо се случва и на пазара в САЩ, който иначе е с добри цени.

Но заради лакомията на някои производители и предлагането на нискокачествени продукти сега продуктът, който се изнася там, масово няма нищо общо с качествено то овче сирене, за каквото се представя. А най-лошото е, че този износ минава през граничен контрол, но от това няма никакъв ефект.

► **В такъв случай трябва ли да се засили контролът?**

- Да, ние искаме и очакваме да има и качествен контрол на храните. Досега на първо място винаги е била поставяна само безопасността. Може да правим и сирене от цветя и няма да има проблем, защото е безопасно. Но това не е достатъчно, трябва контрол и на качеството.

В годините имаше сериозни пропуски в контрола, не може да се отрече. Затова се

„Може да правим и сирене от цветя и няма да има проблем, защото е безопасно. Но това не е достатъчно, трябва контрол и на качеството

появиха и млечни продукти, в които няма грам мляко. В последната година има раздвижване, надявам се да не е епизодично. Надяваме се новата Агенция по храните да е в състояние да упражнява качествен контрол. Това е добре за лоялните производители и ние го искаме, а от друга страна е добре и за земеделските производители и животновъдите, а и за потребителите.

► **Как да познаем качеството освен чрез стандарта?**

- Много хора си мислят, че сега продуктите не са качествени, защото нямат вкус от преди 25 години например. Това обаче е заблуда. Сега продуктите са по-качествени от санитарна и хигиенна гледна точка. Те са по-прецизни, технологичните възможности са по-добри. Мнозина например си мислят, че ако капачките на киселото мляко не се надуват на третия ден, продуктът е фалшив и некачествен. Това е масова заблуда. Капачките вече не се надуват на третия ден именно заради по-добрата хигиена, заради подобрените технологии, които премахват остатъчните дрожди и колибактерии, които напъват капачките и реално са замърсител. Затова сега и сроковете за годност са по-големи.

Ани Когжауванова

И от млечния бранш искат по-добра регулация на отношенията с хипермаркетите

Държавата трябваше да постави изисквания към веригите, казват от асоциацията на млекопроизводителите

Държавата направи сериозен пропуск в политиката си спрямо големите чуждестранни търговски вериги в България. Тя трябваше да поиска от тях най-малкото гаранции, че ще продават

определен процент български продукти. Това заяви Димитър Зоров, собственик на „Пършевица“, по повод темата за взаимоотношенията между производители и търговски вериги. Тя отново стана актуална, след като хлебопроизводителите се оплакаха от големия натиск за ниски цени и отстъпки, които веригите изискват.

По думите на собственика на „Пършевица“ някои от веригите наистина оказват

твърде голям натиск над производителите. „Например една от първите вериги, които стъпиха у нас, всяка година увеличава процента на бонусите, които изисква от доставчиците си. И така вече 10 години“, разказа той.

Защита

Досега винаги много сме пазили инвеститорите и сме им предоставяли сериозни преференции, но държавата трябваше и да договори

изгодни условия за българските производители, казва Зоров. Той дава за пример Сърбия и други страни, където държавата е поставила изисквания към веригите да продават между 50 и 70% стоки национално производство. „В Сърбия например освен това задължават веригите и да продават определен процент сръбски стоки в магазините си в други страни. Това е политика за подкрепа на националното

производство“, казва той. По думите му пропусъкът е на няколко правителства, но държавата не го поправя, а нови вериги продължават да влизат на нашия пазар.

Нелоялна конкуренция
Хипермаркетите водят ценова конкуренция помежду си, която се прехвърля и върху производството на собствени или други марки, субсидирани от веригите. Така ставаме свидетели на феномена ки-

село мляко за 9-10 ст. „Такъв продукт или не е мляко, или е евтино, защото самата верига го е субсидирала. И това може да се прави тук, но в други държави има закон, който не позволява да се продават продукти под фактурираната доставна цена. Ако пък тя е за 10 ст., нека питат производителя как е произвел толкова евтино мляко, и да му се потърси отговорност“, коментира Зоров.

Ани Когжауванова

Интервю Кирил Вътев, собственик на „Тандем” и председател на Асоциацията на месопреработвателите

Потребителите носят отговорност за своя избор

Свободният пазар включва голямо предлагане, а това предполага, че потребителят трябва да се интересува и да разбира

► Господин Вътев, каква беше последната година за бранша и какво очаквате от настоящата?

- Последната година не беше кой знае колко по-различна от предходните. У нас пазарът се развива, навлизат нови вериги. В нашия бранш кризата не е кой знае какъв фактор, защото с нея или без нея хранителните продукти се купуват. Да, има известно свиване на потреблението, но не както в други сегменти на икономиката.

Промените се случват заради навлизането на големите търговски вериги, които се борят за място на българския пазар. Конкретно в месопреработвателния сектор мисля, че сивата зона вече не е фактор, слава Богу. Фактор са хипермаркетите. Там ключът е ниската цена и това определя поведението на производителите и потребителите. Конкуренцията се изостря.

Има раздвижване в кетъринговата индустрия, може би ще продължи и тази година. Иначе ако няма повече такива катаклизми като шапа, годината ще бъде подобна на предишните.

► Няма как да подминем скандала с марката „Стара планина”. Срина ли той поверието в марката?

- Скандалите тук са на почет, но от тях няма полза. Много по-градивно е да има добро настроение и да мислим позитивно. За първи път имаше опит за стандарт за качество - „Стара планина”. После се случи просто едно недоразумение. И всички, които бяха съпричастни, го направиха от желание да се опази най-доброто. Министърът прибързано обяви

Визитка

Кой е Кирил Вътев?

► Кирил Вътев е спортист по образование. Завършил е Националната спортна академия и в продължение на 11 години е бил треньор по свободна борба.

► Отказва се от професионалния спорт през 1991 г. и пробва няколко различни частни инициативи и занимания до декември 1993 г., когато регистрира фирмата „Тандем-В” и започва производство на месни деликатеси.

► В момента оглавява Асоциацията на месопреработвателите в България, както и сдружението „Традиционни сурово сушени месни продукти”.

случая. Аз съм сигурен, че това е станало от желание стандартът да е жив, да го има, да повишава качеството на храните и да няма злоупотреби. Същото искаме и ние, производителите.

Все пак стандартът е жив, но естествено еуфорията поспадна. Това се случва с всеки продукт, който се въвежда на пазара с масирана рекламна кампания. Скандалът е минало, но всички си направихме изводите и осъзнахме грешката.

► Каква беше тя?

- Ние допуснахме само една грешка и тя ни изигра лоша шега. Не изработихме прецизно методиката, по която да се контролират тези качествени стандарти. И точно тук стана и недоразумението.

СНИМКА БОБИ ТОШЕВ

► Какви продукти предпочита българският потребител?

- Българският потребител предпочита евтини продукти. Ясно е защо - няма пари и това е масовият случай. Заможният сегмент е много малък. Виждаме как всички търговски обекти се борят за пазарен дял с едно-единствено послание - ниски цени, още по-ниски цени, размазващо ниски цени. Да сте чули някой да казва „ние пък предлагаме качествени продукти”? Продуктите от месо са по-скъпи. Не че евтините са некачествени - предприятията в България са на много високо ниво, почти всички са нови или модернизирани, всички отговарят на европейските стандарти, имат своите системи за безопасност, имат

и своите вътрешнофирмени стандарти.

► А какво всъщност е качествено продукт и как да го познаем?

- Ако трябва да кажем какво е качество - то е съответствие с ясно разписан стандарт. Извън това „качество” е много разтегливо понятие, а ако го отнесем към вкуса, е твърде субективно.

Свободният пазар обаче включва голямо предлагане от марки. А това предполага, че потребителят трябва да се интересува и да разбира. Да умее да четете етикетите и да знае какво е написано там. Това е основно изискване към всеки потребител, а ние всички сме такива. Ние сами носим отговорност за своя избор и колкото по-

” Всички търговски обекти се борят за пазарен дял с едно-единствено послание - ниски цени, още по-ниски цени, размазващо ниски цени. Да сте чули някой да казва „ние пък предлагаме качествени продукти”

информирани сме, толкова по-добър избор правим. Така че въпреки законово регламентираните отговорности на производителя в крайна сметка потребителят, който дава парите, носи отговорност за своя избор.

► Сега предстои да започне работа и новата Агенция за храните. Какви са очакванията ви към нея?

- Идеята е силна. Самите ние участвахме в обсъжданията. Искаме такава агенция поне от 10 години, защото това предполага единен орган за контрол с ясни правила, разбираеми за всички. По-рано контролът беше равностоен - от РИОКОЗ и от ДВСК. Те обаче са в някакво странно противоречие, непрекъснато се обвиняват в непрофесионализъм и неразбиране. И когато два контролни органа контролират една фирма, а едните искат едно, а другите друго, компаниите се обърват и не знаят на кой да угодят. Така всички губят - контролните органи си сричат имиджа в очите на фирмите, а фирмите си затрудняват работата.

Слава Богу, това се премахва впоследствие и задачите се разпределиха - едните контролират животинските храни, другите растителните. Сега с агенцията би трябвало този регламент да се изчисти още и нещата да станат по-прости и по-ясни.

► Поскъпването на хранителните продукти е световна тенденция. Ще я усетим ли силно и у нас?

- Известно е, че всичко, което се случва по света, у нас идва малко по-късно. Не мога да кажа точно кога у нас ще дойде това поскъпване, което по света е в подем, може би вече има наченки. Но искаме или не, ние сме част от глобализацията се свят. Когато основните суровини поскъпват, те засягат всичко друго.

Ани Когжауванова

Липсата на независим контролен орган пречи стандартът „Стара планина” да стане браншови

Държавната агенция за акредитация няма методика за акредитиране на независими контролни органи, алармират от месопреработвателния бранш

Асоциацията на месопреработвателите работи над идеята „Стара планина” да стане изцяло браншови стандарт с независим контрол. Засега обаче голямата пречка е, че в България няма акредитиран

независим контролен орган, а причината за това е, че Държавната агенция по акредитации няма разработена методика за оторизиране на такива органи.

Пречки

„Правим постъпки за превръщането на „Стара планина” в браншови стандарт, защото това е и нормалното положение. Трудностите обаче са свързани с избора на независим контролен орган”, каза шефът на асоциацията и собственик на „Тандем” Кирил Вътев. От

бранша поискаха стандартът да стане браншови и контролът му да премине към независим контролен орган, а не както е сега - под държавен контрол. Причина за това решение стана скандалът с марката, когато четири големи производителя бяха несправедливо и прибързано обвинени, че са влягали соя в продуктите от марката, което е забранено по стандарта.

В по-късен момент обаче стана ясно, че количествата на соя са минимални и не са били влягани нарочно. Оказа

се че държавата не разполага с качествени методи за изследване на съдържанието или поне не ги използва по предназначение. Скандалът се отрази и върху потребителите и беше отчетен спад в продажбите. Именно за да се избегнат подобни недоразумения в бъдеще, производителите искат стандартът да стане браншови и контролът му да премине към независим орган.

Вариантът е в чужбина

„Правилото на всички по-

добни стандарти, например за храни със специфичен характер, храни с географско указание или за произход, е такава - то изисква сдружение от производители, обединени около ясно разписан стандарт, и независим контролен орган. Това означава той да не е излъчен от средите на сдружението, но да не е излъчен и от държавата. За съжаление ние нямаме, защото нашата агенция по акредитация все още няма разписана методика”, обясни Вътев. Другият вариант е

от асоциацията да потърсят съдействие от подобен орган в чужбина. Производителите на месни продукти вече ползваха такава съдействие, когато кандидатстваха преди година и половина пред ЕС за специалния знак за храни с традиционно специфичен характер, чийто регламент също изисква независим контролен орган. Поради липсата на такъв у нас обаче от сдружението се обърнаха към италиански контролен орган.

Ани Когжауванова

Българските храни в търговските вериги са минимум 30%

Дискаунтърите зареждат голямо количество стоки от собствени марки, които се произвеждат извън България

Българските продукти в търговските вериги за хранителни стоки са минимум 30%, но в някои от магазините достигат и до 70%. Най-малко родни стоки има в т. нар. дискаунтъри. Причината е проста - те имат много продукти със собствени марки, които се произвеждат в други държави и се разпространяват в държави, в които съответната верига има магазини.

Произведено по света

Например в Гърция се произвежда кашкавал за Lidl, който се продава и в магазините в България. "Само 30% от стоките в Lidl са с български произход. Сред тях са хляб, млечни и част от месните, както и част от основните хранителни стоки, като захар, брашно, ориз", обясни Милена Драгийска-Денчева, управител на веригата в България.

Традиционните магазини

При супермаркетите ситуацията е различна. Те разчитат в по-голяма степен на местните производители. Средно над 70-80% от стоките, предлагани в тях, се произвеждат в България. Като се започне от това, че е логично да се продават млечни и месни продукти от съответния пазар, до някои значително по-трайни продукти, като ориз, консерви и т. н.

"Над 70% от стоките, които предлагаме в обектите на "Пикадили", са произведени в България. Имаме стоки българско производство във всички сектори, но почти 90% от асортимента са български стоки при пресните продукти", заяви Пламена Панчева, ръководител на отдел "Свежи продукти" в "Пикадили". Тя допълва: "Вносът в тези сектори е или директен, или по поръчка от наша страна към най-добрите ни партньори, тъй като държим да предлагаме пресни продукти от внос само след 100% сигурност за качество и произход на артикулите."

90

▶ процента от асортимента при пресните продукти са български стоки

▶ Хлябът, млечните и месните продукти в повечето случаи са произведени от български компании. Вносните стоки от тези продуктови групи обикновено са в по-висок ценови сегмент

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Изискванията за качество

Ръководствата на всички търговски вериги за хранителни стоки твърдят, че имат изключително строг контрол върху стоката, която зареждат и впоследствие предлагат на клиентите си.

"Изискваме производствени спецификации. Освен това продуктите минават органолептичен и дегустационен тест, съотнасяме качествата им към офериранията цена и не на последно място се следят тенденциите на продажби и търсене в сектора, в който е позиционирана стоката", обясни Пламена Панчева от "Пикадили".

Изискванията към производителите

Веригата избира родните си доставчици по няколко критерия - да притежава сертификати, удостоверяващи неговото сериозно отношение към пазара - регистрации при ДВСК, РИОКОЗ, стандарти като ISO 9001, ISO 22000, HACCP, IFS дават допълнително предимство при избора на доставчик.

Безкомпромисно

Още при стъпването си на българския пазар от ръководството на Lidl заявиха, че няма да търпят номера от страна на българските производители - например

да се занесе хубава мостра от определен вид стока, а след това да се зарежда от същата, но с по-ниско качество. "Качественият контрол на Lidl не се ограничава до мострите - това ясно е комуникирано към доставчиците ни, които, ако не са късогледни участници на пазара, не биха си позволили риска да го правят, тъй като ще го установим светкавично", заяви Мирена Драгийска-Денчева. Управителят на Lidl у нас заявя, че веригата има пълен входящ контрол на качеството на централно и локално ниво, както и текущо с помощта на сертифицирани лаборатории. Денчева допълни, че засега нямат прекратен договор с български производител.

Качество или ниска цена?

Според Денчева клиентите търсят качествен продукт на изгодна цена. "Не изключваме нито една от двете характеристики. Такава е концепцията на Lidl, така че "или" не се вписва в нашите представи", обобща тя. От "Пикадили" заявиха, че веригата им е известна с това, че продава стоки от средния и високия ценови клас и че клиентите са по-склонни да купят по-малко количество, но никога за сметка на по-ниско качество.

Красимира Янева

При откриването си имаме регулировчици

През първите 4 дни имаме регулировчици на паркингите на новотворените магазини. Те посочват на хората къде да паркират колите си. След това персоналът за т.нар. външна охрана наблюдава обстановката отвън на паркинга. Тази практика е обичайна за деня на откриването на магазините.

Имахме един добър старт, надяваме се да

Милена Драгийска-Денчева, управител на "Лидл България"

„ На 27 януари ще отворим първия си магазин във Велико Търново, а през февруари - март очаквайте още нови обекти в страната

успеем да задържим интереса на клиентите ни дългосрочно. Оборотите преди празниците бяха сходно високи.

Предстои на 27 януари да отворим първия си магазин във Велико Търново, а през февруари - март очаквайте още в София, Бургас, Перник, Разлог, Гоце Делчев, Видин, Враца, Козлодуй и отново в Пловдив.

Клиентите купуват по-малко, без компромис с качеството

Потребителите купуват по-малко, но не правят компромис с качеството. Клиентите на "Пикадили" са с изявени предпочитания към качествената стока независимо от ценовото ѝ позициониране. Най-продаваните продукти при нас са тези от средния и високия

Пламена Панчева, ръководител на отдел "Свежи продукти" в "Пикадили"

„ Най-продаваните продукти при нас са тези от средния и високия ценови клас

ценови клас.

При предлагането на млечни продукти има силно изявена районираност по отношение на киселото и прясното мляко, но като цяло работим с всички най-добри производители на пазара на месни и млечни продукти.

Заслужават ли bankerите големи бонуси

Сега е времето, когато инвестиционните банкери по света получават своите традиционни годишни бонуси. А те често са толкова големи, че предизвикват сбръчване на вежди сред хората извън финансовия сектор. Особено след световната криза, от която икономиките още трудно се възстановяват.

Дали изплащането на големи бонуси прави всички по-щастливи? Трябва ли да уважаваме правата на тези, които отговарят за парите? Това какво общо има с всички от нас?

Британският журналист и писател Марк Върнън търси отговор на въпросите за ВВС. Три философии - на Джеръми Бентъм, Имануел Кант и Аристотел, дават различни гледни точки към въпроса.

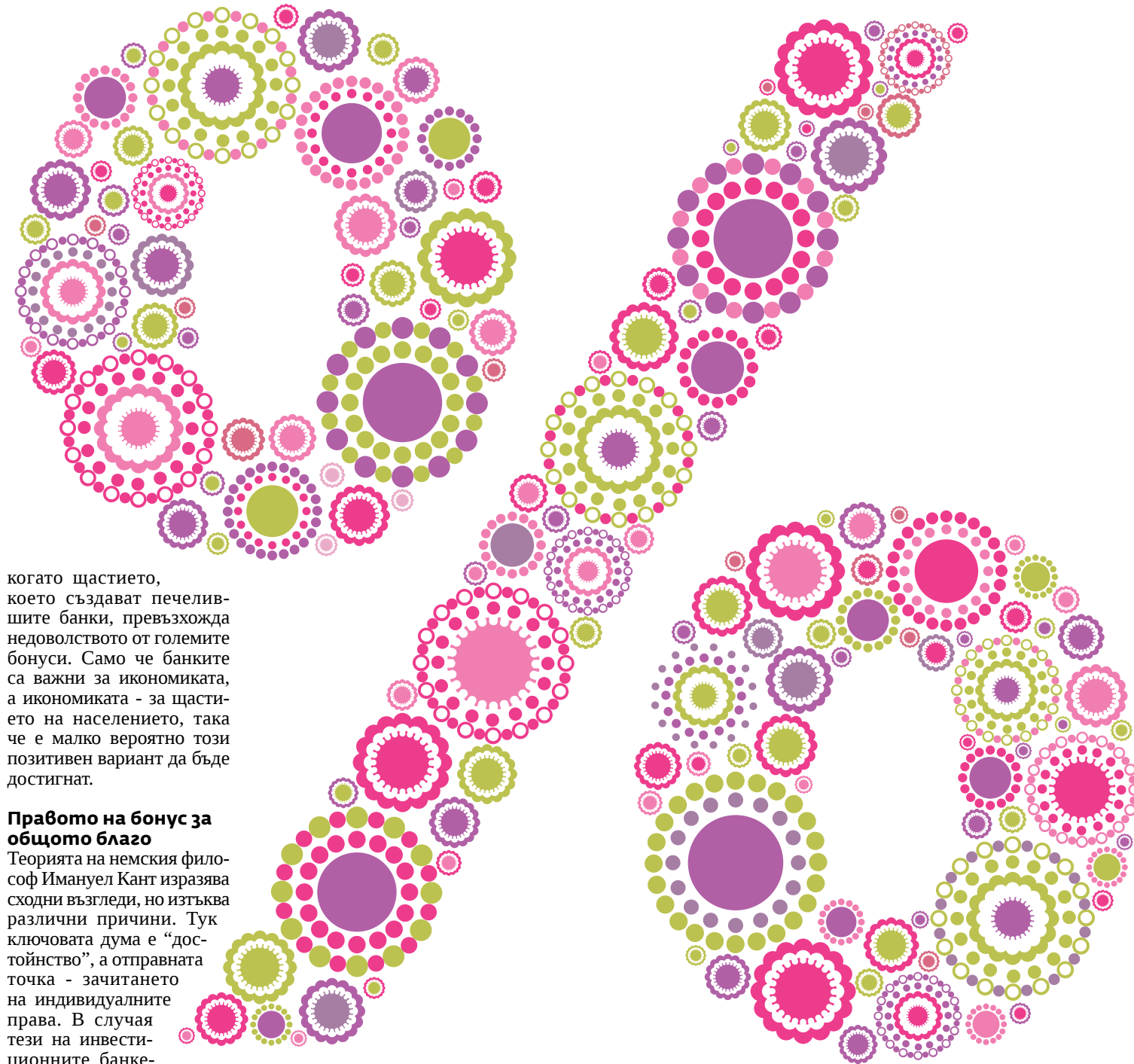
Най-добре за всички

Един от възможните отговори се съдържа в думата "щастие". Според британския философ Бентъм, ако искаш да постъпиш правилно, трябва да се запиташ какво би било полезно за най-голям брой хора. Утилитарната му философия се изразява в стремеж към общото благо и намаляване на вредите.

Размерът на бонусите ли дразни хората? Философията на Бентъм изтъква, че щастие на обществото зависи от икономическия растеж на страната, богатството и размера на БВП. А тези фактори зависят от функционирането на банковата система.

От своя страна, за да генерират печалба, банките зависят от инвестиционните банкери. Така че ако те се чувстват стимулирани най-качествено с големи бонуси, така да бъде. Косвено бонусите имат положителен ефект за всички.

Утилитарният принцип взема под внимание мащаба на възмущението и недоволството, което предизвикват банковите бонуси в обществото. Може да се стигне до момент,

когато щастие, което създават печелившите банки, превъзхожда недоволството от големите бонуси. Само че банките са важни за икономиката, а икономиката - за щастие на населението, така че е малко вероятно този позитивен вариант да бъде достигнат.

Правото на бонус за общото благо

Теорията на немския философ Имануел Кант изразява сходни възгледи, но изтъква различни причини. Тук ключовата дума е "достойнство", а отправната точка - зачитането на индивидуалните права. В случая тези на инвестиционните банкери.

При започване на работа банковите служители подписват договори. В тях има клауза, която предвижда, че когато положените от тях усилия носят печалби, те ще получат големи бонуси. Банковите служители имат право на възнаграждение за извънредните си усилия.

Освен това банкерите са участници в свободен пазар, който допуска навли-

зането на други. Следователно всеки може да стане част от банковата система. Така че заповядайте.

Само че това не изглежда много обещаващо. На практика не всеки може да стане банкер. Банките съществуват, за да обслужват обществото. От тях се очаква да съхраняват и да заемат парите на обществото, за да улеснят генерирането

на благосъстояние. А това е хубаво за всички. Затова не може да се твърди, че големите бонуси оцеляват общото благо.

Прекалените стимули и общото благо

Третият убедителен отговор се крие в думата "добродетел". Тук вече се намесва Аристотел. Древногръцкият философ разглежда

справедливостта по отношение на мястото, където живеем, и това дали всеки би могъл да живее добре на същото място. Това той нарича общо благо. Според неговата философия няма значение дали големите бонуси или нещо друго служи на това общо благо.

Друга тема на размисъл обаче е дали бонусите карат банкерите да работят

по-добре. Валиден аргумент е и това, че прекалено високите стимули може да замъглят ясната преценка, от която се нуждаят добрите банкери. Те могат да станат алчни, което беше и причина за банковите сътресения през 2008 г. Ако се има предвид тази логика, бонусите определено трябва да бъдат премахнати. ■

Джеръми Бентъм (1748-1832)

► Той твърди, че най-правилно е онова, което е най-добре за най-голям брой хора. Ако щастие се постави в основата на нечия политика, то няма значение дали хората са представители на лявото или на дясното, дали са привърженици на светската власт или на религиозна.

Същевременно утилитаризмът възприема страданието като правилно. Един е подложен на мъчения, но като резултат от това много хора живеят щастливо. Мнозина не са съгласни с това.

Имануел Кант (1724-1804)

► Според Кант универсален принцип е всеки да има права. За да се сръжат към теб с уважение, трябва да уважаваш правата на другия, особено по отношение на личността и проявяването на свободна воля. Тази идея има както предимства, така и недостатъци. Индивидите са свързани в обществото и ако то е разкъсвано от бедност и престъпност, няма как отделният човек да живее щастливо.

Аристотел (384-322 пр. Хр.)

► Той определя това да живееш добре като възможност да усъвършенстваш това, което правиш, или това, което си. За тази цел се изисква да имаш образование, да подражаваш на героите, да си активен в обществото и да допринасяш за общото благо. Същевременно високо оценявана е индивидуалната свобода. Може да се получи противоречие между личните успехи и благоденствието на обществото. А и няма еднозначна дефиниция за "добър живот".

